

„DNB Latvijas barometra” apraksts

„DNB Latvijas barometrs” ir Latvijas iedzīvotāju noskaņojuma, viedokļu un attieksmes pret dažādiem sociāliem, ekonomiskiem u.c. jautājumiem pētījums, kurš ietver arī dažādu sfēru pazīstamu ekspertu vērtējumu un cēloņsakarību analīzi.

„DNB Latvijas barometrs” tiek veidots katru mēnesi, un tajā tiek pētītas konkrētā brīža aktuālākās norises. Paralēli katrā no aptaujām sabiedrībai tiek uzdots arī indikatoru jautājumu kopums, kas norāda uz vispārējā sabiedrības noskaņojuma izmaiņām.

Dati tiek iegūti SKDS Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju aptaujā, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās. Ar stratificētās nejaušās izlases metodi katru mēnesi tiek aptaujāti ne mazāk kā 1000 respondenti vecumā no 18 līdz 74 gadiem visā Latvijā. Izlase ir reprezentatīva attiecībā pret ģenerālo kopumu. Pētījuma statistiskā kļūda kopējiem atbilžu sadalījumiem nepārsniedz + / - 3% robežas.

„DNB Latvijas barometra” Nr.65 satura rādītājs

Informācija par „DNB Latvijas barometru”	1
I DAĻA - INDIKATORI	
Kopējais sabiedrības noskaņojums.....	3
Tagadnes un nākotnes vērtējums	3
Kopējās situācijas attīstības vērtējums	4
Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums	4
Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums	6
Iespēju atrast labu darbu vērtējums	7
Valdības darba vērtējums	7
II EKSPERTU KOMENTĀRI PAR INDIKATORIEM	
Agnese Bičevska, Margarita Dunska, Juris Rozenvalds, Pēteris Strautiņš, Klāvs Sedlenieks, Ieva Strode	8
III DAĻA – VALDĪBAS DARBS	
Attieksmi pret valsts pārvaldi ietekmējošie faktori	11
Valdības veidošanas kritēriji.....	12
Iedzīvotāju ietekme uz politiskajiem lēmumiem	12
Nodokļu izmaiņas.....	13
IV DAĻA –EKSPERTU KOMENTĀRI PAR VALDĪBAS DARBU	
Agnese Bičevska, Valdis Birkavs, Margarita Dunska, Valts Kalniņš, Iveta Reinholde, Juris Rozenvalds, Klāvs Sedlenieks, Ojārs Skudra, Pēteris Strautiņš, Ieva Strode, Valters Ščerbinskis	15
PIELIKUMI	
Aptaujas tehniskā informācija	19
Aptaujā izmantotā anketa.....	20

„DNB Latvijas barometra” Nr.65 vajadzībām veikto aptauju tehniskā informācija

Aptaujas dati iegūti pētījumu centra SKDS Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju aptaujā laika posmā no 30.11.2013. līdz 15.12.2013. Ar stratificētās nejaušās izlases metodi, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās, tika aptaujāti 1000 respondenti vecumā no 18 līdz 74 gadiem visā Latvijā.

I DAĻA – INDIKATORI

„DNB Latvijas barometra” Nr.65 galvenie rezultāti

„DNB Latvijas barometra” Nr.65 dati liecina, ka sabiedrības noskaņojums decembrī ir nedaudz uzlabojies. Attieksmes uzlabošanās ir vērojama arī Tagadnes vērtējumā, bet Nākotnes vērtējuma indekss decembrī palicis nemainīgs. Analizētajos apakšindeksos ir vērojami gan kāpumi, gan kritumi, un visbūtiskāk ir pakāpies kopējās situācijas attīstības vērtējums.

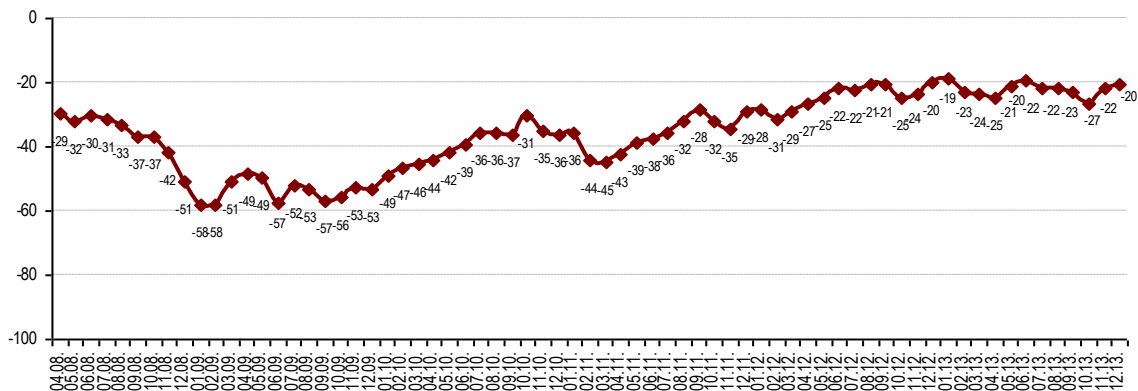
- Kā jau minēts, decembrī redzams atzinīgu vērtējumu pieaugums, runājot par **kopējo situāciju valstī**: ja novembrī indekss bija -34, tad decembrī tas ir pakāpies līdz -22.
- Vērtējot **pašreizējo Latvijas ekonomisko stāvokli**, decembrī kritiskie vērtējumi (53%) sniegti ievērojami biežāk nekā atzinīgie (3%).
- Ekonomiskā stāvokļa izmaiņu vērtējumā** un **nākotnes prognozēs**, joprojām valda pesimisms, un decembrī var redzēt nelielu attieksmes pasliktināšanos - lūgti novērtēt Latvijas ekonomiskajā stāvoklī notiekošās izmaiņas, decembrī uzskatu, ka ekonomikas situācija pasliktinās, pauda 25% (novembrī tā domāja 23%), bet, sniedzot prognozes par ekonomiskā stāvokļa izmaiņām, 28% atbildēja, ka situācija pēc gada būs pasliktinājusies (novembrī tādās domās bija 26%).
- Atšķirībā no situācijas valstī vērtējuma, par **pašreizējo ģimenes materiālo stāvokli** decembrī nedaudz retāk kā novembrī sniegti kritiski vērtējumi (novembrī: 35%, decembrī: 34%) un nedaudz biežāk pozitīvie (novembrī: 10%, decembrī: 11%).
- Arī, vērtējot **ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes**, decembrī iedzīvotāji nedaudz retāk bija pesimistiski: uzskatu, ka pēc gada tas būs pasliktinājies, pauda 18% (novembrī tā domāja 19%).
- Iespējas atrast Latvijā labu darbu** joprojām ir viena no pesimistiskāk vērtētajām jomām: decembrī tikai 6% uzskatīja, ka tās ir labas, bet kritisks viedoklis pausts ievērojami biežāk (68%).
- Valdības demisija aptauju starplaikā nav ietekmējusi sabiedrības noskaņojumu, vērtējot **valdības darbu**: gan novembrī, gan decembrī ar valdības darbu neapmierināti bija 72%, bet apmierināti – 20%.

Mēneša laikā notikušās izmaiņas (11.2013.-12.2013.)	
KOPĒJIE INDEKSI	izmaiņas punktos
Kopējā noskaņojuma INDEKSS	 +2
Tagadnes vērtējuma INDEKSS	 +2
Nākotnes vērtējuma INDEKSS	 0
APAKŠINDEKSI	izmaiņas punktos
Kopējās situācijas attīstības vērtējums	 +12
Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējums	 +1
Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējums	 -2
Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes	 -1
Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums	 +2
Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes	 +2
Darba izredžu vērtējums	 -2
Valdības darba vērtējums	 -1

Tabulā attēlotas mēneša laikā notikušās izmaiņas (starpība punktos) "DNB Latvijas barometra" ietvaros mērītajos indeksos. Visi indeksi var svārstīties no +100 (visi vērtējumi pozitīvi) līdz -100 (visi vērtējumi negatīvi).

Kopējais sabiedrības noskaņojums

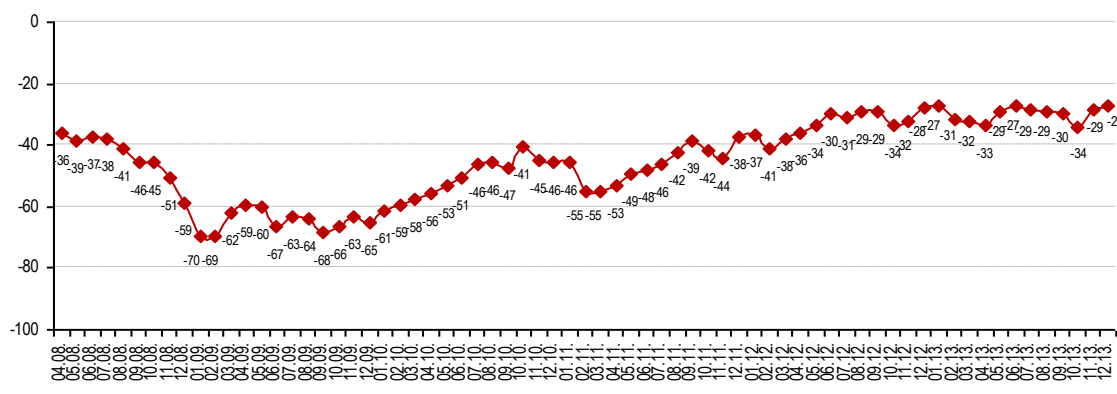
Kopējā noskaņojuma INDEKSS

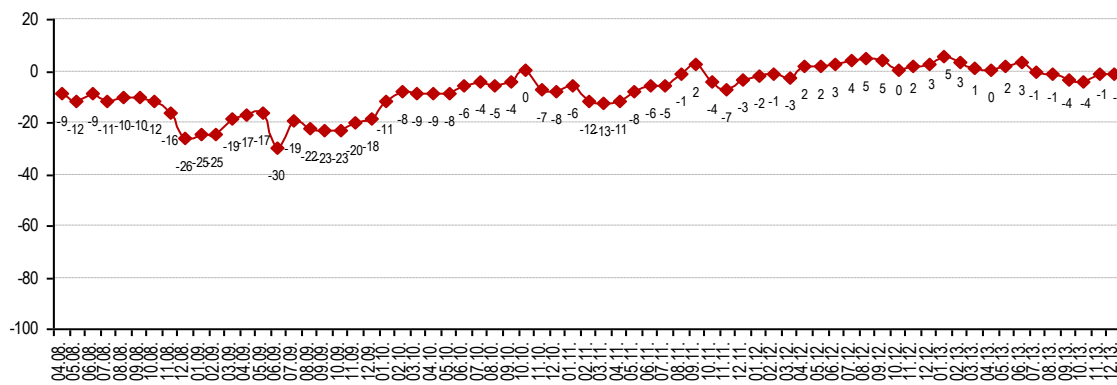
Kā liecina „DNB Latvijas barometra” Nr.65 dati, 2013.gada nogalē sabiedrības kopējais noskaņojums kļuvis nedaudz pozitīvāks: ja 2013.gada novembrī tas bija -22, tad decembrī tas ir pakāpies līdz -20.

Tagadnes un nākotnes vērtējums

Tagadnes vērtējuma INDEKSS

Nākotnes vērtējuma INDEKSS

Nedaudz pakāpies arī Tagadnes vērtējuma indekss: no -29 novembrī līdz -27 decembrī. Savukārt Nākotnes vērtējuma indekss decembrī palika nemainīgs (novembrī: -1, decembrī: -1), tieši tas ir augstāks nekā 2013.gada septembrī un oktobrī, kad tas bija -4.

Kopējā noskaņojuma indekss ir aprēķināts, balstoties uz „DNB Latvijas barometra” iegūtajiem rādītājiem par iedzīvotāju attieksmi pret kopējo situāciju Latvijā, valdības darbu, ekonomikas stāvokli un tā attīstības tendencēm, darba iespējām, kā arī iedzīvotāju materiālā stāvokļa pašvērtējumu. Kopējā noskaņojuma indekss ir iegūts no 8 apakšindeksiem, kas detalizētāk analizēti tālāk materiālā. Indekss var svārstīties no +100 (visi vērtējumi pozitīvi) līdz -100 (visi vērtējumi negatīvi).

Tagadnes vērtējuma indekss tiek aprēķināts kā vidējais rādītājs no 6 apakšindeksiem (kopējās situācijas attīstības vērtējuma, pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma, ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena, pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma, darba izredžu vērtējuma un valdības darba vērtējuma indeksa).

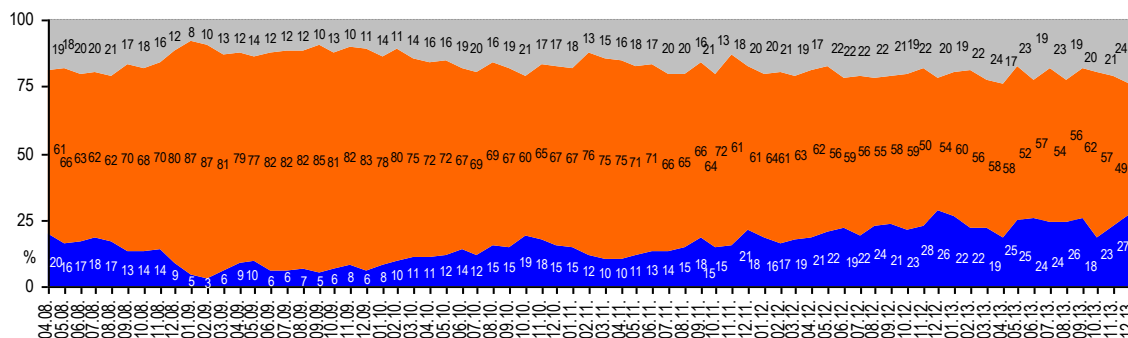
Nākotnes vērtējuma indekss tiek aprēķināts kā vidējais rādītājs no 2 apakšindeksiem (Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes un ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes).

Kopējās situācijas attīstības vērtējums

Vai, Jūsaprāt, situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?

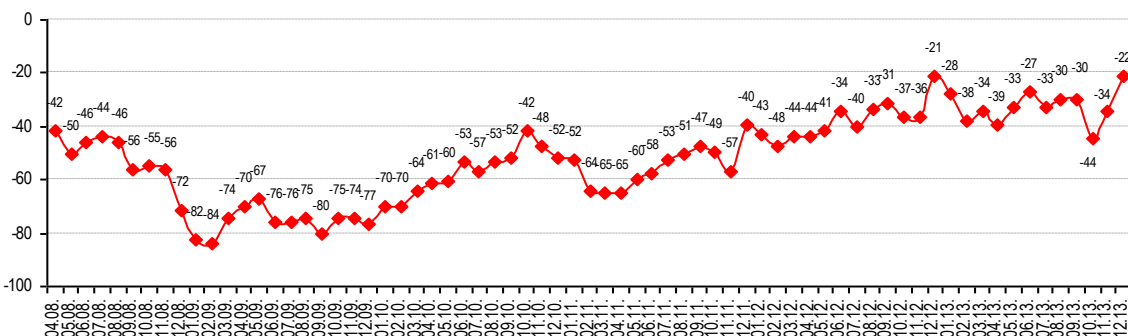
Grūti pateikt
Nepareizā
Pareizā

Visi respondenti

Kopējās situācijas attīstības vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

2013.gada nogalē ir ievērojami uzlabojies kopējās situācijas attīstības vērtējums: indekss ir pakāpies no -34 novembrī līdz -22 decembrī. Tiesa, joprojām vērojams negatīvo vērtējumu pārsvars: Latvijas attīstības virzienu par pareizu uzskatīja 27% (novembrī: 23%), par nepareizu – 49% (novembrī: 57%).

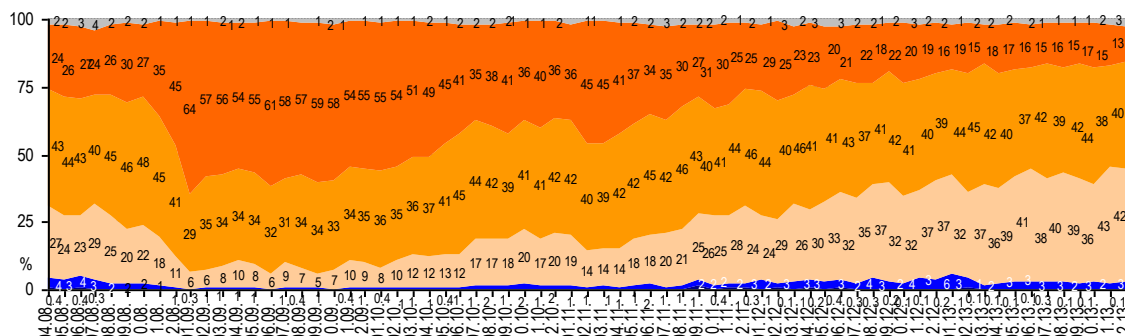
Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums

Pašreizējā Latvijas ekonomiskā stāvokļa vērtējums

Kā Jūs novērtētu pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli?
Vai, Jūsaprāt, tas ir...

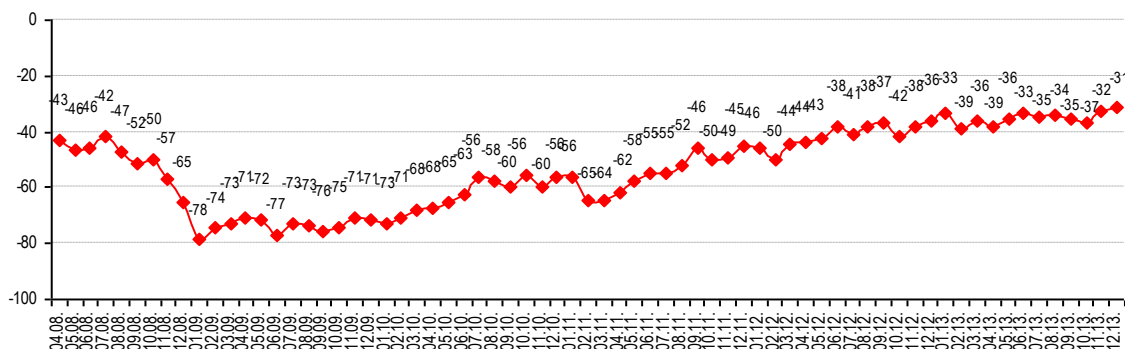
Grūti pateikt
Ļoti slikts
Drīzāk slikts
Viduvējs
Drīzāk labs
Ļoti labs

Visi respondenti

Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

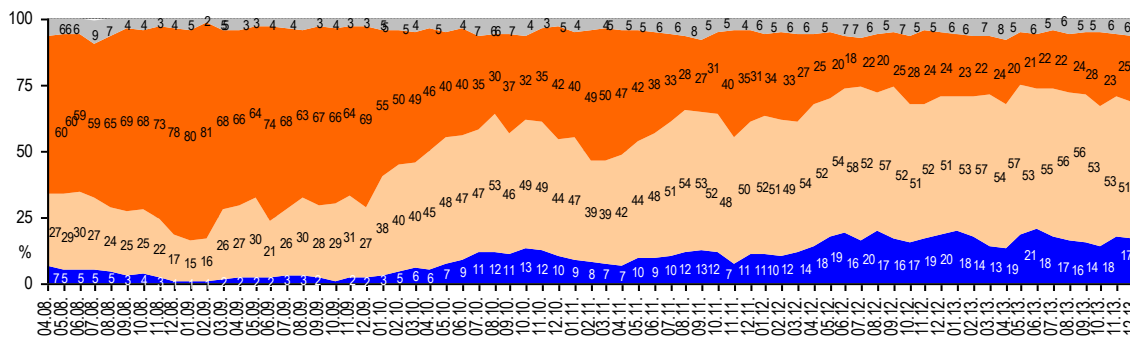
Vērtējot pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli, decembrī iedzīvotāju viedoklis bija līdzīgs kā novembrī: 53% norādīja, ka, viņuprāt, situācija valstī ir „drīzāk slikta” vai „ļoti slikta” (novembrī tikpat (53%)), bet tikai 3% pašreizējo ekonomisko situāciju uzskatīja par „drīzāk labu” vai „ļoti labu” (novembrī tā domāja 2%).

Apakšindeksi atspoguļo pozitīvo un negatīvo vērtējumu īpatsvaru starpību, kur daļēji pozitīvo/negatīvo vērtējumu minēšanas biežums (%) ir reizināts ar koeficientu 0.5, bet pilnībā pozitīvo/negatīvo vērtējumu minēšanas biežums - ar koeficientu 1. Līdz ar to indekss var svārstīties robežās no +100 līdz -100.

Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējums

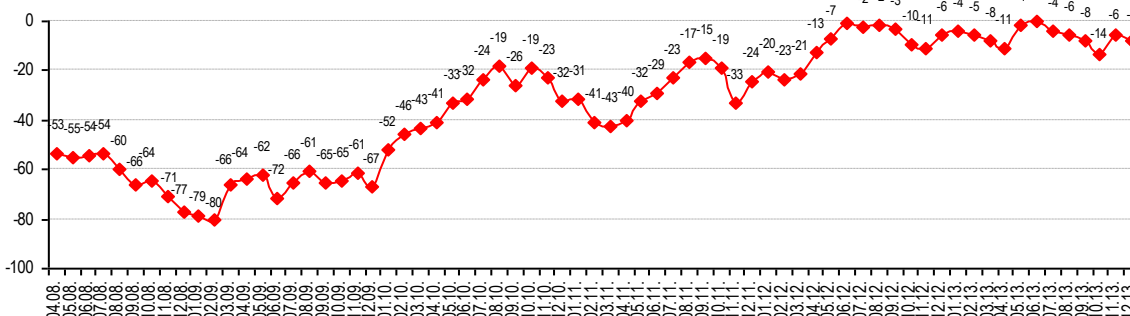
Vai, Jūsaprāt, Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā uzlabojas, nemainās vai arī pasliktinās?

Grūti pateikt
Pasliktinās
Nemainās
Uzlabojas
Visi respondenti

Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena INDEKSS

Visi respondenti

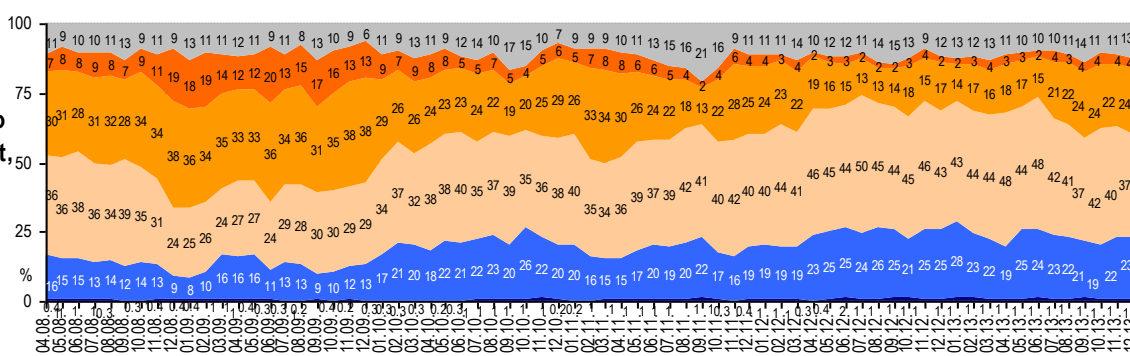

Lūgti novērtēt Latvijas ekonomiskajā stāvoklī notiekošās izmaiņas, decembrī iedzīvotāji bija nedaudz kritiskāki nekā novembrī: ja novembrī uzskatu, ka ekonomikas situācija pasliktinās, pauda 23%, tad decembrī tā domāja 25%. Uz situācijas uzlabošanos decembrī norādīja 17% (novembrī 18%).

Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognoze

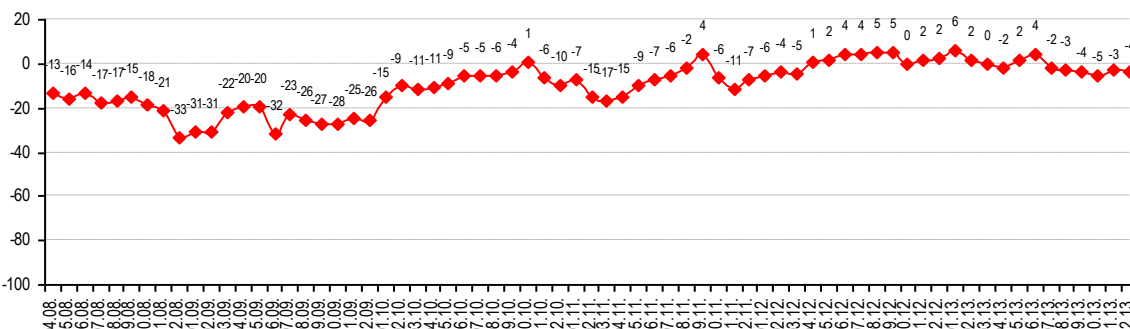
Domājot par Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Grūti pateikt
Ievērojami pasliktināties
Drīzāk pasliktināties
Nebūs mainījies
Nedaudz uzlabojies
Ievērojami uzlabojies
Visi respondenti

Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS

Visi respondenti

Arī prognozēs par ekonomiskā stāvokļa izmaiņām vērojams neliels pesimisma pieaugums: kritiski vērtējumi decembrī sniegti nedaudz biežāk nekā novembrī (novembrī: 26%, decembrī: 28%). Tiesa, pozitīvas prognozes decembrī sniegtas tikpat bieži kā novembrī (24%). Jāpiebilst, ka decembrī nedaudz retāk atbildēts, ka situācija valstī pēc gada nebūs mainījies (novembrī: 40%, decembrī: 37%).

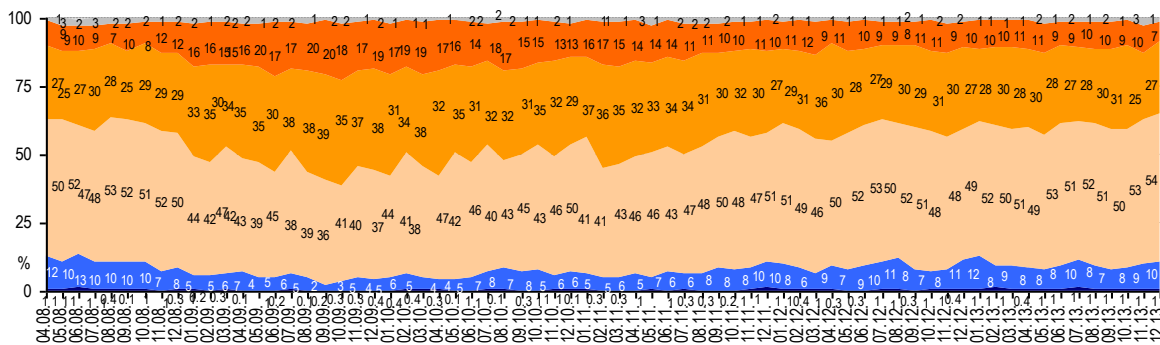
Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums

Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums

Kā Jūs novērtētu savu/ savas ģimenes pašreizējo finansiālo stāvokli? Vai, Jūsprāt, tas ir...

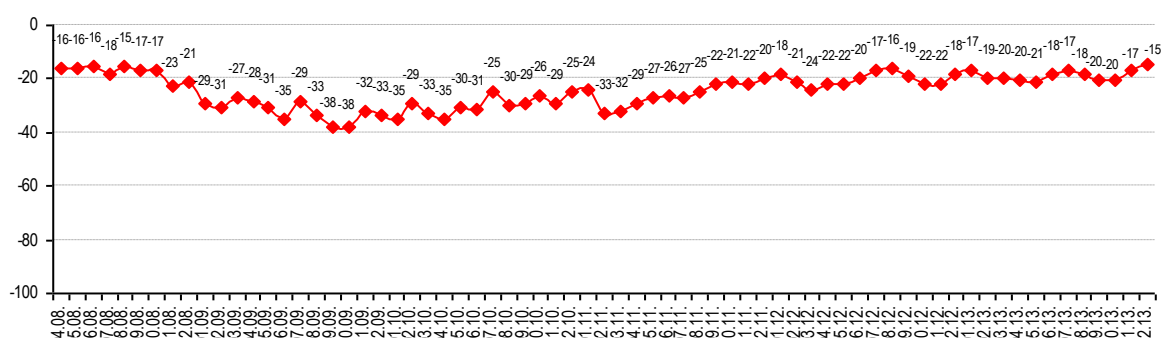
- Grūti pateikt
- Ļoti slikts
- Drīzāk slikts
- Viduvējs
- Drīzāk labs
- Ļoti labs

Visi respondenti

Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

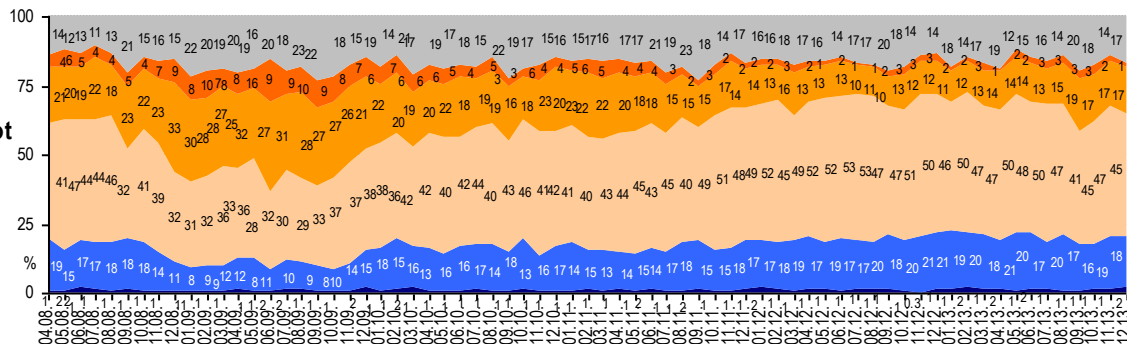
Pēdējo divu mēnešu laikā ir vērojama tendence uzlaboties pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējumam: ja oktobrī 40% atbildēja, ka viņu materiālais stāvoklis ir „drīzāk slikts” vai „ļoti slikts”, tad novembrī tā domāja 35%, bet decembrī – 34%. Tiesa, savu / savas ģimenes materiālo stāvokli kā labu joprojām vērtē tikai gandrīz katrs desmitais (11%) (oktobrī: 9%, novembrī: 10%).

Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognoze

Domājot par Jūsu un Jūsu ģimenes materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, tas, Jūsprāt, visdrīzāk būs...

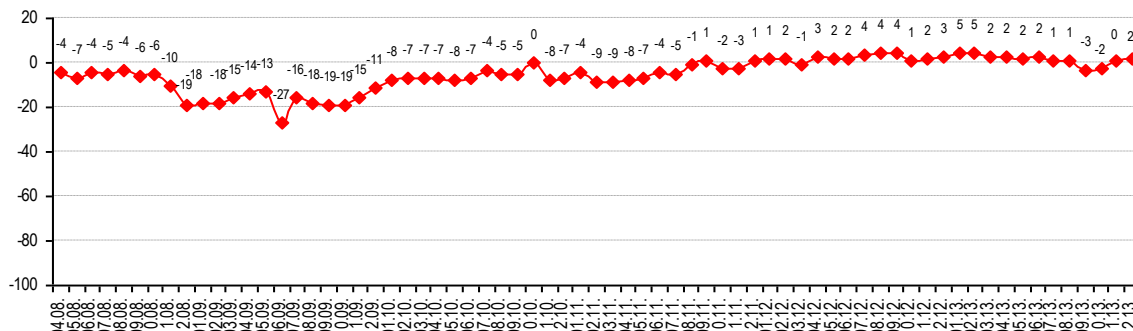
- Grūti pateikt
- Ievērojami pasliktinājies
- Drīzāk pasliktinājies
- Nebūs mainījies
- Nedaudz uzlabojies
- Ievērojami uzlabojies

Visi respondenti

Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS

Visi respondenti

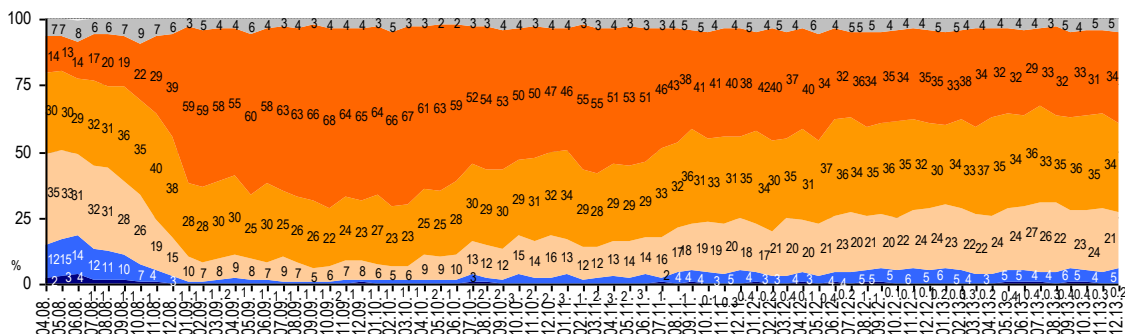

Nedaudz mazāk pesimistisks vērtējums decembrī sniegts, runājot par ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozēm: uzskatu, ka pēc gada tas būs pasliktinājies, pauda 18% (novembrī: 19%), bet, ka būs uzlabojies – 20% (novembrī tikpat (20%)). Jāpiebilst, ka indekss pēc krituma septembrī, decembrī atkal ir kļuvis pozitīvs (+2).

Iespēju atrast labu darbu vērtējums

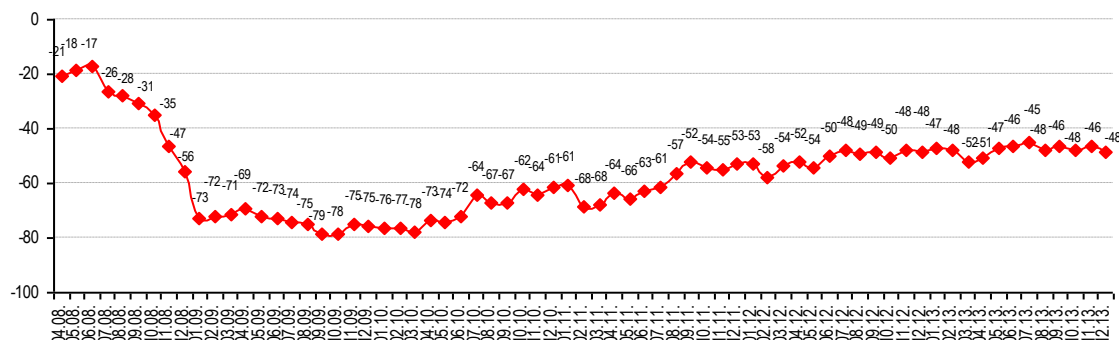
Kādas, Jūsuprāt, šobrīd kopumā ir iespējas Latvijā atrast labu darbu? Vai, Jūsuprāt, tās ir...

Grūti pateikt
Ļoti sliktas
Drīzāk sliktas
Viduvējas
Drīzāk labas
Ļoti labas
Visi respondenti

Darba izredžu vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

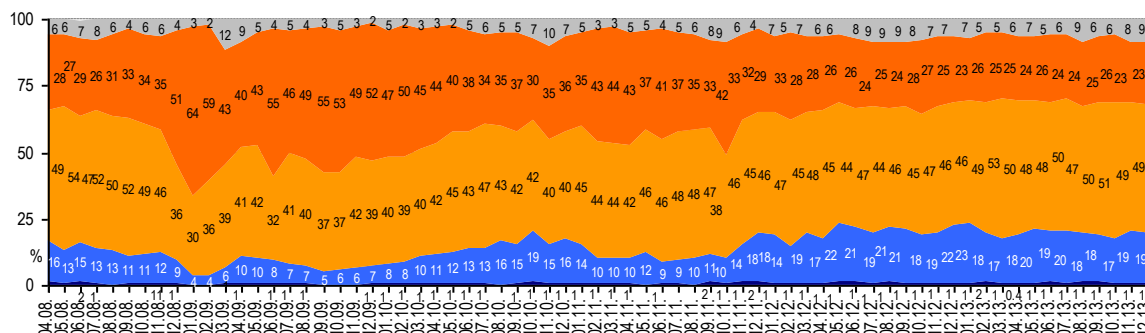

Darba izredžu vērtējumā vērojama līdzīga aina kā pēdējos septiņus mēnešos: pēc nelielas attieksmes uzlabošanās maijā, vērtējums svārstās minimālās robežās (indekss no -45 līdz -48): arī decembrī uzskats, ka iespējas Latvijā atrast labu darbu ir sliktas (68%), pausts ievērojami biežāk nekā atzinīgs labu darba izredžu vērtējums (6%).

Valdības darba vērtējums

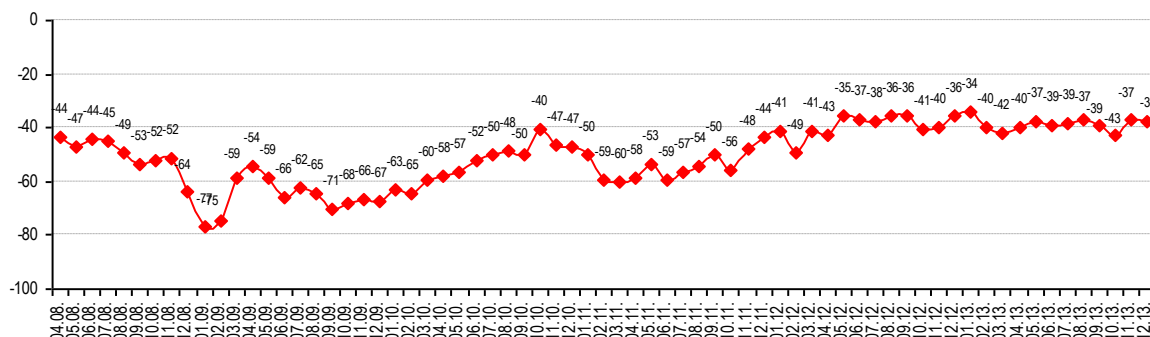
Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...

Grūti pateikt
Pilnībā neapmierināts
Drīzāk neapmierināts
Drīzāk apmierināts
Pilnībā apmierināts
Visi respondenti

Valdības darba vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Valdības darba vērtējums decembrī būtiski neatšķiras no uzskatiem par valdības sniegumu novembrī. Gan novembrī, gan decembrī ar valdības darbu neapmierināti bija 72%, bet apmierināti – 20%.

II DAĻA – EKSPERTU KOMENTĀRI PAR INDIKATORIEM

Agnese Bičevska, Latvijas Bankas ekonomiste

„DNB Latvijas barometra” pētījuma rezultāti liecina par iedzīvotāju kopējā noskaņojuma uzlabošanos - indekss ir palielinājies par diviem punktiem. Savukārt kopējās situācijas attīstības vērtējums ir uzlabojies par 12 punktiem. Minētā optimisma kāpumu vēl iespaidīgāku dara fakts, ka kopējās situācijas attīstības indekss jau novembrī uzlabojās par 10 punktiem – tāpat 22 punkti divu mēnešu laikā. Šāds uzlabojums pārspēj pašas optimistiskākās gaidas. Turklāt, ņemot vērā, ka sabiedrības noskaņojumu varēja ietekmēt arī Zolitūdes traģēdija un valdības demisija, tad šis rezultāts ir patiesi pārsteidzošs. Jāatzīst, ka es nozīmīgu optimisma kāpumu gaidīju vien pēc eiro ieviešanas lielāko darbu paveikšanas.

Analīzi, kāpēc tas tā noticis, jāatstāj sociologu un citu prāta pētnieku ziņā. Šķiet, ka Latvijas sabiedrība ir kā kaismīgs burātājs, kurš īpaši sasparojas vētru vai vismaz nopietnāku pārmaiņu apstākļos, kas nes līdzīgu savu daļu neziņu un nedrošību. Laikā, kad jūra ir kā spogulis un varētu ļauties atpūtai, Latvijas iedzīvotāji sāk just gurdenumu un nīgrumu.

Margarita Dunska, Dr.oec. Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātes profesore

Pēc Zolitūdes traģēdijas un valdības demisijas varēja gaidīt, ka Latvijas iedzīvotāju noskaņojums decembrī būtiski pasliktināsies, bet tā nenotika. Jaunākā „DNB Latvijas barometra” pētījuma dati liecina, ka kopējais noskaņojums pat nedaudz uzlabojies (par 2 punktiem), paliekot nemainīgam nākotnes vērtējuma indeksam un paaugstinoties tagadnes vērtējuma indeksam. Atsevišķu rādītāju griezumā izmaiņas ir gan uz pozitīvo, gan uz negatīvo pusi, un ir diezgan viendabīgas, izņemot kopējās situācijas attīstības vērtējumu. Minētā vērtējuma indekss palielinājies pat par 12 punktiem! „DNB Latvijas barometra” pētījuma vēsturē šāds uzlabojums ir rets gadījums.

Kāpēc tā notika tieši tagad? Paskaidrot to ir grūti, jo nav notikušas ļoti nopietnas un pozitīvas izmaiņas. Iespējams, tieši traģēdija vairāk saliedēja sabiedrību, izvirzot priekšplānā kopības un savstarpējās palīdzības sajūtu, kā arī līdzjūtību, tādējādi liekot raudzīties nākotnē arvien pozitīvāk.

Aplūkojot, kā „sadalās” kopējās situācijas vērtējumi, var redzēt, ka pirmo reizi kopš pētījuma uzsākšanas 2008.gadā nedaudz mazāk nekā puse aptaujāto uzskata, ka situācija Latvijā attīstās nepareizā virzienā (49%). Vai tas varētu būt lūzuma punkts mūsu sabiedrības noskaņojumā? Diez vai, jo citi vērtējumi, īpaši par iespējām atrast labu darbu, par valdības darbu un ekonomisko stāvokli, saglabājās ļoti kritiski un pesimistiski. Protams, gribētos cerēt, ka tomēr kādreiz tik pesimistiskā attieksme mainīsies, kas palīdzētu daudzas lietas sakārtot un attīstīt.

Juris Rozenvalds, Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Politikas zinātnes nodaļas profesors

Jaunākā „DNB Latvijas barometra” pētījuma rezultāti liecina, ka kopējais situācijas attīstības vērtējuma indekss ir būtiski palielinājies – no -34 punktiem novembrī līdz -22 punktiem decembrī. ņemot vērā, ka šāds process gadu mijā atkārtojas jau trešo gadu pēc kārtas, varētu runāt par „pēckrīzes” vispārējā noskaņojuma indeksa pieauguma sezonālo raksturu saistībā ar Ziemassvētkiem un Jauno gadu. Minēto tendenci nespēja mainīt arī šoks, kuru sabiedrība pārdzīvoja novembra beigās saistībā ar Zolitūdes traģēdiju. Vēl vairāk – līdz šim neredzētā solidaritātes pakāpe, kuru Latvijas iedzīvotāji demonstrēja traģēdijas ietekmē, varēja veicināt sabiedrības pašnovērtējuma pakāpi un caur to arī optimistiskāku skatu uz dzīvi. Tiesa, vēl joprojām nevaram runāt par lielāku iedzīvotāju optimismu attiecībā uz ekonomisko stāvokli – kritiskie vērtējumi dominē pār pozitīvajiem. To pašu var teikt arī par ģimeņu materiālā stāvokļa vērtējumu un – kas ir īpaši nozīmīgi pašreizējā Latvijas demogrāfiskajā situācijā - iespēju atrast Latvijā labu darbu vērtējumu, kas liek secināt, ka darbaspējīgo iedzīvotāju gatavība izceļot no Latvijas saglabājas augstā līmenī.

Pēteris Strautiņš, DNB bankas ekonomikas eksperts

Jaunākā „DNB Latvijas barometra” pētījuma rezultātu „kāpums” decembrī ir pārsteigums. Gaidīju, ka iedzīvotāju vērtējumi kritīsies Zolitūdes traģēdijas dēļ - tas tomēr bija lielākais emocionālais šoks sabiedrībai pēdējo gadu laikā. Taču indeksu vairākums „rāda” optimisma pieaugumu, tostarp visus rādītājus apkopojošā kopējā noskaņojuma indekss tikai par vienu punktu atpaliek no līdz šim augstākā punkta 2013.gada janvārī.

Visaugstāk kāpis tieši emocionālo stāvokli atspoguļošais valsts kopējās situācijas indekss - tas audzis par ļoti cienījamiem 12 punktiem. Iespējams, iemesls ir ziņa par gaidāmajām izmaiņām politiskajā dzīvē. Varbūt cilvēki domā šādi — ja jau valdību maina, acīmredzot tajā bijušas neatrisināmas pretrunas, kurām varētu tikt atrasts pragmatisks risinājums. Varbūt

attieksmi virza šāds domu gājiens — valsts svarīgākās problēmas atrisināt būtu ļoti vienkārši, tikai pie varas esošie negrib un nevēlas tautai palīdzēt, nomainīsim viņus un vismaz sliktāk jau neklūs. Acīmredzot šādu vai līdzīgu sajūtu dēļ pētījuma „emocionālās” komponentes mēdz strauji kāpt, bet pēc tam krist laikā ap Saeimas vēlēšanām.

Vairāki „praktiskie” indeksi mainījušies mazāk. Pavisam nedaudz audzis valsts pašreizējā ekonomiskā stāvokļa indekss, bet tas tomēr sasniedzis vēsturiski augstāko līmeni. Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums atgriezies līdz šim augstākajā punktā, kur tas bija 2008.gada augustā.

Mēģināt prognozēt „DNB Latvijas barometra” līkņu turpmāko virzību ir vēl riskantāk nekā prognozēt norises ekonomikā, taču mēģināsim. Domāju, ka 2014.gadā sabiedrības noskaņojums uzlabosies. Kopš krīzes zemākā punkta ir izdarīts ļoti daudz, taču darba tirgus sāk pa īstam „iesilt” tikai tagad. Līdz ar to sabiedrības vairākums (tātad, algota darba veicēji un viņu ģimenes) paveiktā darba augļus reālo algu kāpuma veidā sāk sajūst tikai tagad. Tas savukārt veicinās tālāku patēriņa kāpumu un bezdarba samazināšanos. Arī eksportā un investīcijās šis visdrīzāk būs labs gads. Pretējā virzienā strādās dažu sabiedriskās domas veidotāju nepārprotamie centieni valstī notiekošo zīmēt pēc iespējas melnākās krāsās, kas šogad sasniegs kulmināciju.

Klāvs Sedlenieks, sociālantropologs, Rīgas Stradiņa universitātes lektors

Atsevišķos „DNB Latvijas barometra” pētījuma indikatoros pēdējo divu mēnešu laikā redzama augšupejoša tendence. Tiesa, uzlabojumi ilgākā laika posmā nepārsniedz „parastās” svārstības. Izvērtējot datus vairāku gadu šķērsgrizumā, jāteic, ka jau kopš 2012.gada augusta un septembra iezīmējas stagnējoša tendence. Šajā laika posmā nelielu augšupejošu tendenci parāda vien pašreizējā ekonomiskā stāvokļa vērtējuma līkne. Tajā pašā laikā visas pārējās līknes liecina par to, ka iestāties stabilitātes periods. Diemžēl šī stabilitāte iestājusies, pirms sabiedrības noskaņojums kļuvis kaut cik optimistisks. Tātad - kopš 2012. gada septembra Latvijā var novērot nemainīgi pesimistisku noskaņojumu attiecībā gan uz ģimenes materiālo stāvokli, gan nākotnes izredzēm, gan kopējo attīstības virzienu, gan arī valdības darbu. 2012. gada augustā valdība apstiprināja Nacionālā attīstības plāna sākotnējo redakciju, kurā Latvijas pamatmērķis ir „ekonomikas izrāviens”. Diemžēl šķiet, ka šis solījums nav pārliecinājis Latvijas iedzīvotājus. Te būtu vietā aptaujāt arī cilvēkus, kuru atbildības joma ir šo ekonomisko izrāvienu plānot, lai noskaidrotu, vai viņi paši ir spējuši noticēt plānam un kā viņi vērtē tā īstenošanos.

Ieva Strode, tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra „SKDS” sociālo un politisko projektu direktore

Interesanti, ka valdības atkāpšanās nav būtiski mainījusi nedz tās darba vērtējumu, nedz arī attieksmi pret situāciju valstī kopumā un ekonomiskā stāvokļa vērtējumu. Tiesa, atbildot uz jautājumu, vai situācija valstī kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā, iedzīvotāju vērtējums ir kļuvis nedaudz atzinīgāks (novembrī pozitīvu vērtējumu sniedza 23% aptaujāto, bet decembrī - 27%). Detalizētāka analīze liecina, ka pozitīvo vērtējumu īpatsvars ir pieaudzis Latvijas pilsoņu atbildēs (novembrī: 25%; decembrī: 31%). Tikmēr aptaujāto vidū, kuriem nav Latvijas pilsonības, attieksme nav mainījusies (abos mēnešos 8%). Interesanti, ka, vērtējot valdības darbu, attieksme nav mainījusies tieši Latvijas pilsoņu vidū (gan novembrī, gan decembrī ar to apmierināti bija 22% aptaujāto), bet aptaujātie bez Latvijas pilsonības ir kļuvuši kritiskāki (novembrī 9%; decembrī 5%).

Jāpiebilst, ka, aptaujas laikā vēl vairāk pietuvojoties eirozonai, sabiedrība ir kļuvusi nedaudz kritiskāka, domājot par valsts ekonomisko situāciju un tās attīstību (indeksi ir sarukuši par 2 un 1 punktu), bet, vērtējot ģimenes materiālā stāvokli un prognozējot tā izmaiņas, ir novērojamas nelielas pozitīvas izmaiņas (indekss palielinājies par 2 punktiem).

III DAĻA – VALDĪBAS DARBS

Galvenie rezultāti

„DNB Latvijas barometra” Nr.65 ietvaros tika noskaidroti iedzīvotāju uzskati par dažādiem ar valdības darbu saistītiem jautājumiem. Lai uzticēšanās valsts pārvaldes institūcijām pieaugtu, respondenti aicināja paaugstināt algas un pensijas, kā arī mazināt korupciju, bet Saeimā iesēdināt spēcīgus attiecīgās nozares speciālistus. Savukārt, runājot par iespējām piedalīties valdības lēmumu pieņemšanā, trešdaļa aptaujāto uzskatīja, ka iedzīvotāji var „pilnīgi” vai „daļēji” ietekmēt lēmumus, kurus pieņem valdība, un visefektīvāk to var darīt, piedaloties vēlēšanās (balsojot).

- Visbiežāk kā faktors, kurš spētu **palielināt iedzīvotāju uzticību valsts pārvaldes institūcijām**, minēta algu un pensiju paaugstināšana (44%), korupcijas (40%) un birokrātisko šķēršļu (38%) mazināšana.
- Savukārt, pēc respondentu domām, **sabiedrībā kritiska attieksme pret valdības darbu valda** tāpēc, ka iedzīvotāji uzskatot, ka ministri vairāk nodarbojas ar politiskām intrigām, nevis darbu valdībā (50%), un ka sabiedrībā neesot skaidrības par valdības darba mērķiem, plāniem valsts attīstībai (48%).
- Domājot par situāciju pēc nākamās Saeimas vēlēšanām, iedzīvotāji **valdībā vēlētos redzēt** kompetentus nozaru profesionāļus (65%), politiķus ar skaidru vīziju un idejām (56%), kā arī ar nevainojamu reputāciju (44%).
- Tikai 3% respondentu uzskatīja, ka iedzīvotāji var „pilnīgi” **ietekmēt valdības lēmumus**, bet 31% pauda viedokli, ka to var darīt „daļēji”. Visbiežāk (59%) aptaujātie atbildēja, ka iedzīvotāji nekādi nevar ietekmēt lēmumus, kas tiek pieņemti valdībā.
- Jautāti, kādā veidā sabiedrība **visefektīvāk var ietekmēt** valdībā pieņemtos lēmumus, aptuveni puse par reālāko iespēju atzina piedalīšanos vēlēšanās (48%).
- Lūgti paust viedokli par to, kādas nodokļu izmaiņas varētu **uzlabot iedzīvotāju situāciju**, respondenti par tādām visbiežāk atzina minimālās mēneša darba algas paaugstināšanu (51%) un neapliekamā minimuma paaugstināšanu (42%).
- Runājot par nodokļu izmaiņām, kuras varētu dot **vislielāko pienesumu Latvijas budžetam**, iedzīvotājiem nebija vienota viedokļa: aptuveni trešdaļa par tādām uzskatīja ostu nodevas ieviešanu (33%), akcīzes nodokļa tabakai paaugstināšanu (30%) un uzņēmumu valdes locekļu nodokļa ieviešanu (29%).

Attieksmi pret valsts pārvaldi ietekmējošie faktori

Kas no šajā sarakstā minētā būtu jādara, lai Jūs vairāk uzticētos mūsu valsts pārvaldes institūcijām?

2013.gada 30.novembris - 15.decembris, N=1000 Latvijas iedzīvotāji

Jautāti, kas valsts pārvaldes jomā būtu jādara, lai respondenti vairāk uzticētos valsts pārvaldes institūcijām, visbiežāk tika atzīmēta algu un pensiju paaugstināšana (44%). Salīdzinoši bieži aptaujātie norādīja, ka, lai uzticētos valsts pārvaldes institūcijām, nepieciešama korupcijas mazināšana (40%), birokrātisko šķēršļu mazināšana visās jomās (38%) un politiku solījumu izpildes kontrole (35%).

Savukārt visretāk kā attieksmi pret valsts pārvaldi ietekmējošie faktori minēti plānveidīga, mērķtiecīga un prognozējama politiku darbība (12%) un izglītotu cilvēku aktīvāka iesaistīšanās sabiedrības dzīvē (12%). Jāpiebilst, ka mazāk nekā 1% atbildēja, ka jau tagad pilnīgi uzticas valsts institūcijām, bet 6% netic, ka kaut kas varētu viņiem likt tām uzticēties.

Kā liecina pētījumi, pēdējos gados Latvijas sabiedrība valdības darbu ievērojami biežāk vērtē kritiski, nevis atzinīgi. Tam ir minēti vairāki izskaidrojumi, daļa no kuriem ir minēti šajā kartītē. Sakiet, lūdzu, kas, Jūsuprāt, ir 3 galvenie iemesli, kāpēc sabiedrības vairākums valdības darbu vērtē kritiski?

2013.gada 30.novembris - 15.decembris, N=1000 Latvijas iedzīvotāji

*Kategorijā „Cits iemesls” ietilpst: „jo valdība baro pati sevi tikai, bet tautai un Latvijai neko nedara, pārāk daudz domā tikai par savu labumu gūšanu” (minēts 2 reizes); „cilvēku nabadzība” (minēts 1 reizi); „korupcija, privāto interešu lobēšana” (minēts 1 reizi); „nav rezultātu labklājības pieaugumā” (minēts 1 reizi); „nepilda savus solījumus” (minēts 1 reizi); „pagaidām viņiem nav par ko pateikties” (minēts 1 reizi); „valdība atklāti demonstrē necieņu pret sevi un sabiedrību (ienākuma nodokļa likuma neievērošana)” (minēts 1 reizi); „valdība ir atkarīga no partijām, un katra partija velk uz savu pusi” (minēts 1 reizi); „valdība regulāri apzog tautu” (minēts 1 reizi); „valdībai jāpieņem nepopulāri lēmumi” (minēts 1 reizi).

„DNB Latvijas barometra” Nr.65 ietvaros respondentiem lūdza paust viedokli, kāpēc sabiedrības vairākums valdības darbu vērtē kritiski (jāatgādina, ka decembrī ar valdības darbu apmierināti bija 20%, bet neapmierinātību pauda 72%). Iedzīvotāju vērtējumā sabiedrības vairākums valdības darbu vērtē kritiski, jo uzskatot, ka ministri vairāk nodarbojas ar politiskām intrigām, nevis darbu valdībā (50%), kā arī neesot skaidrības par valdības darba mērķiem, plāniem valsts attīstībai (48%). Salīdzinoši bieži pausts viedoklis, ka iedzīvotāji uzskatot, ka valdība slikti komunicē ar sabiedrību, neprasmīgi skaidro savus lēmumus (41%) un slikti strādā (36%), tāpēc tiek vērtēta tik kritiski. Citas atbildes minētas retāk, un visretāk uzskatīts, ka cilvēki nezina, kā ir citur, nespējot salīdzināt ar situāciju citās valstīs (6%), kā arī, ka iedzīvotāji savās nedienās gribot vainot kādu citu, nevis sevi (6%).

Valdības veidošanas kritēriji

Kā zināms, 2014.gadā notiks 12.Saeimas vēlēšanas, pēc kurām tiks veidota jauna valdība. Kādi, Jūsuprāt, būtu jābūt jaunajai valdībai? Lūdzu, miniet 3 galvenās īpašības/ raksturojumus!

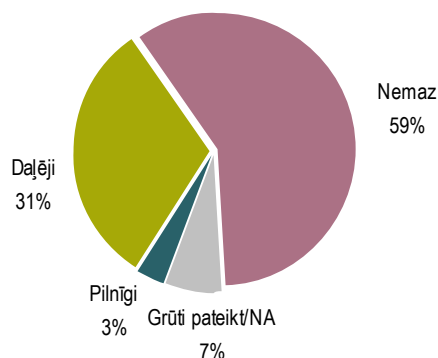
2013.gada 30.novembris - 15.decembris, N=1000 Latvijas iedzīvotāji

*Kategorijā „Cits” ietilpst: „godīgiem, taisnīgiem” (minēts 6 reizes); „kas domā par cilvēkiem, par citu labumu” (minēts 3 reizes); „vairāk ieklausās cilvēku domās” (minēts 2 reizes); „ar esošās situācijas izpratni” (minēts 1 reizi); „gribošiem strādāt, nevis zagāt” (minēts 1 reizi); „kas prot atdalīt ekonomiku no politikas” (minēts 1 reizi); „kuri strādā valsts labā” (minēts 1 reizi); „lai netraucē ekonomikai un investīcijām attīstīties” (minēts 1 reizi); „prezidents, kurš formē valdību un atbild par visu” (minēts 1 reizi); „vairāk domā par jaunām darba vietām” (minēts 1 reizi); „valdībai, kas sabiedrības intereses prot pacelt virs savu grupējumu interesēm” (minēts 1 reizi).

Runājot par laiku pēc 12.Saeimas vēlēšanām, iedzīvotājiem jautāja, kādi, viņuprāt, jābūt jaunajai valdībai. Aptuveni 2/3 (65%) atbildēja, ka valdībā strādājošiem ministriem jābūt spēcīgiem attiecīgās nozares profesionāļiem. Vairāk nekā puse puda uzskatu, ka nākamajai valdībai jābūt ar skaidru vīziju un idejām (56%), bet 44% par vienu no svarīgākajiem kritērijiem atzina nevainojamu reputāciju. Salīdzinoši bieži par svarīgu uzskatīta arī pieredze politikā (29%). (Tiesa, tikai neliels retāk (19%) norādīts, ka - tieši pretēji - valdībā nepieciešami politiķi, kuri vēl nav bijuši pie varas). Savukārt vismazsvarīgākais kritērijs valdībai bijusi aizrautība un dedzība (9%).

Iedzīvotāju ietekme uz politiskajiem lēmumiem

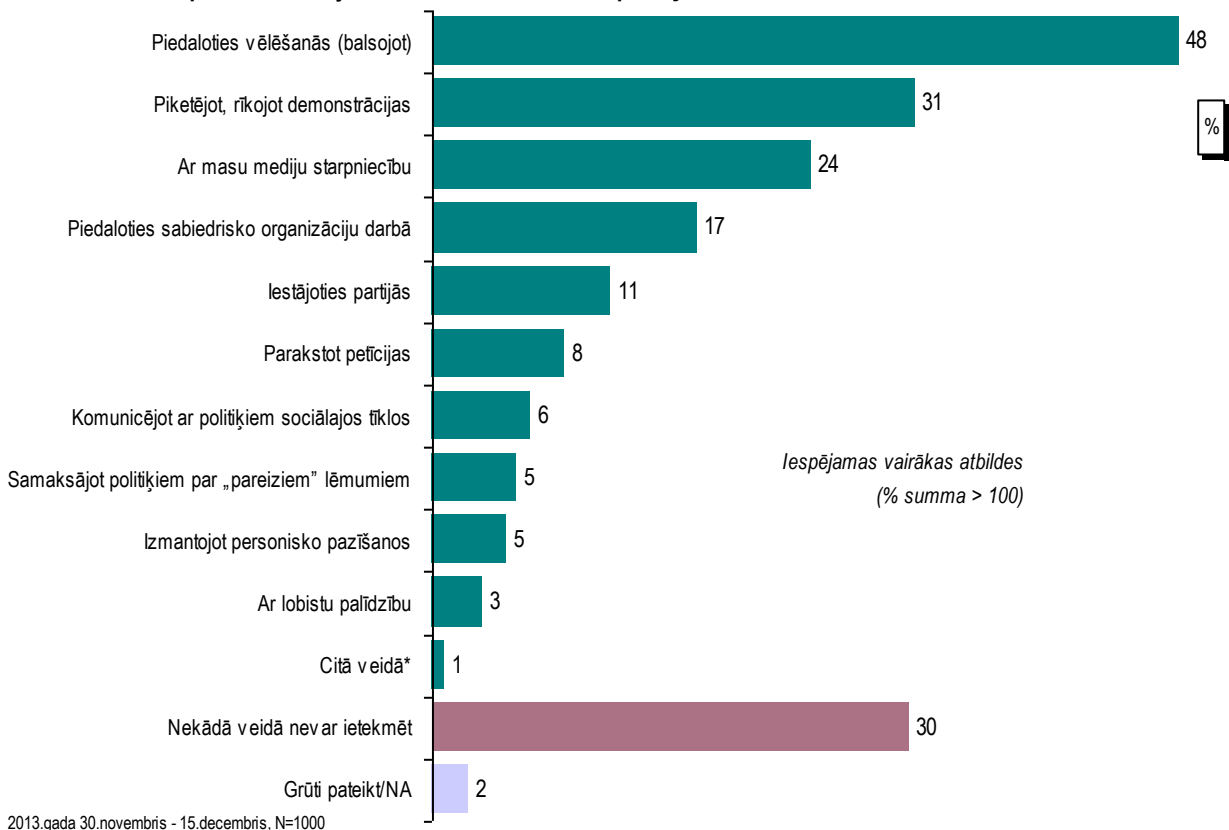
Vai, Jūsuprāt, iedzīvotāji var ietekmēt lēmumus, kas tiek pieņemti valdībā?

2013.gada 30.novembris - 15.decembris, N=1000 Latvijas iedzīvotāji

Tikai 3% aptaujāto uzskatīja, ka iedzīvotāji „pilnīgi” var ietekmēt valdības pieņemtos lēmumus. Aptuveni 1/3 (31%) puda uzskatu, ka lēmumus, kas tiek pieņemti valdībā, iedzīvotāji var ietekmēt „daļēji”, bet visbiežāk (59%) norādīts, ka iedzīvotājiem nav nekādas ietekmes uz valdības lēmumiem.

Kādā veidā, Jūsaprāt, iedzīvotāji var visefektīvāk ietekmēt politiku lēmumus?

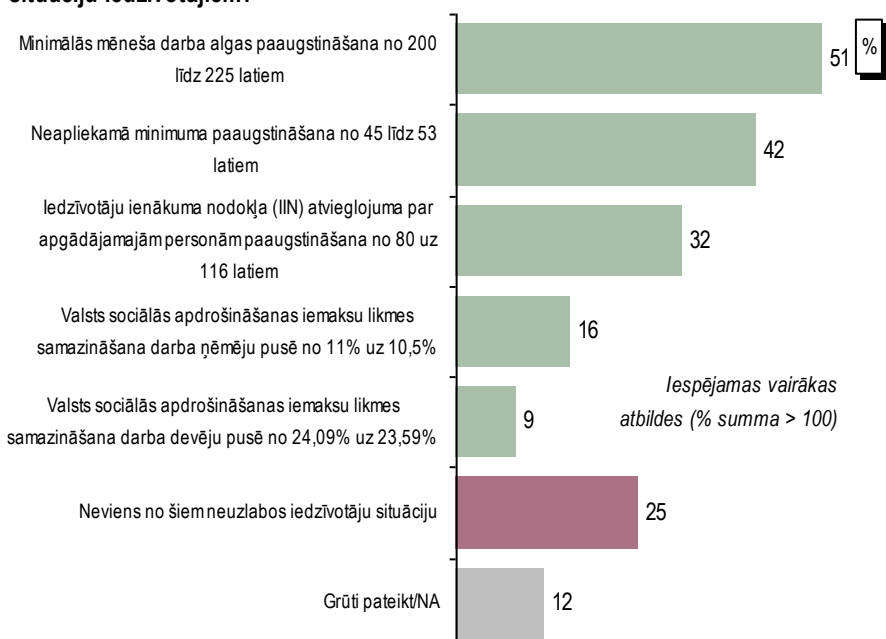

*Kategorijā „Citā veidā” ietilpst: „iesaistot ārvalstu ekspertus, uzaicinot no malas (Igaunija, Lietuva)” (minēts 2 reizes); „ar sodiem par kļūdām” (minēts 1 reizi); „cietumā likt” (minēts 1 reizi); „nemaksāt nodokļus” (minēts 1 reizi); „regulāras politiku atskaites iedzīvotājiem” (minēts 1 reizi); „revolūcija” (minēts 1 reizi); „tiekoties ar politiķiem” (minēts 1 reizi); „ziņot valdībai” (minēts 1 reizi).

Pētījuma ietvaros respondenti lūdza atbildēt uz jautājumu „Kādā veidā, Jūsaprāt, iedzīvotāji var visefektīvāk ietekmēt politiku lēmumus?”. Aptuveni puse (48%) atbildēja, ka visefektīvāk iedzīvotāji var ietekmēt politiku lēmumus, piedaloties vēlēšanās (balsojot) (48%). Otra populārākā atbilde bija „piketējot, rīkojot demonstrācijas” (31%), bet trešā – „ar masu mediju starpniecību” (24%). Salīdzinoši bieži respondenti uzskatīja, ka politiku lēmumus var ietekmēt, piedaloties sabiedrisko organizāciju darbā (17%), bet katrs desmitais (11%) norādīja, ka to var darīt, pašiem iestājoties partijās. Citas atbildes minēja mazāk kā 10%.

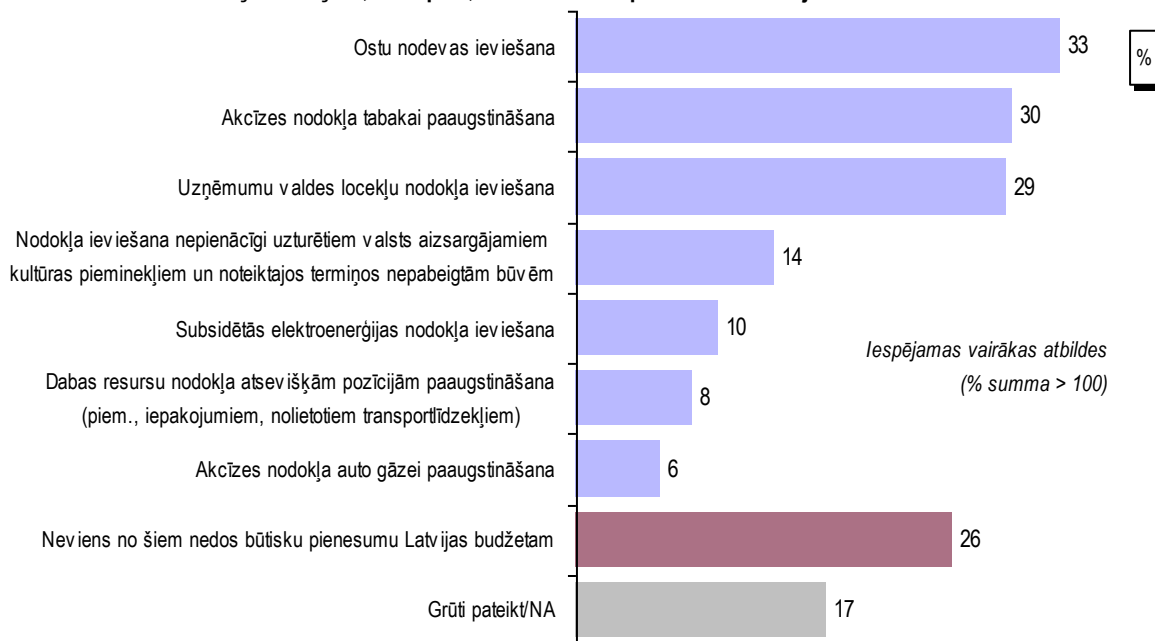
Nodokļu izmaiņas

Kuras 3 no šīm nodokļu izmaiņām, Jūsaprāt, visvairāk (visjūtāmāk) uzlabos situāciju iedzīvotājiem?

Lūgti izteikt viedokli par nodokļu izmaiņu ietekmi uz Latvijas iedzīvotājiem, visbiežāk aptaujātie uzskatīja, ka pašu situāciju visvairāk uzlabos minimālās mēneša darba algas paaugstināšana no 200 līdz 225 latiem (51%) un neapliekamā minimuma paaugstināšana no 45 līdz 53 latiem (42%). Aptuveni trešdaļa (32%) starp trīs visvairāk iedzīvotāju situāciju uzlabojošām nodokļu izmaiņām minēja iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojuma par apgādājamajām personām paaugstināšanu no 80 uz 116 latiem. Jāpiebilst, ka katrs ceturtais (25%) atbildēja, ka neviena no sarakstā minētajām izmaiņām neuzlabos iedzīvotāju situāciju.

Kuras 3 no šīm nodokļu izmaiņām, Jūsprāt, dos vislielāko pienesumu Latvijas budžetam?

2013.gada 30.novembris - 15.decembris, N=1000 Latvijas iedzīvotāji

Savukārt jautāti, kādas nodokļu izmaiņas dotu vislielāko pienesumu Latvijas budžetam, iedzīvotāji nebija vienoti savos uzskatos: aptuveni trešdaļa par tādām uzskatīja ostu nodevas ieviešanu (33%), akcīzes nodokļa tabakai paaugstināšanu (30%) un uzņēmumu valdes locekļu nodokļa ieviešanu (29%). Nodokļa ieviešanu nepienācīgi uzturētiem valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem un noteiktajos termiņos nepabeigtām būvēm par labu instrumentu Latvijas budžeta ieņēmumu palielināšanai uzskatīja 14%, bet 10% par tādu atzina arī subsidētās elektroenerģijas nodokļa ieviešanu. Savukārt 26% atbildēja, ka neviens no šiem risinājumiem nedos būtisku pienesumu Latvijas budžetam.

IV DAĻA – EKSPERTU KOMENTĀRI PAR VALDĪBAS DARBU

Agnese Bičevska, Latvijas Bankas ekonomiste

Jaunākajā „DNB Latvijas barometra” pētījumā iedzīvotājiem tika lūgts vērtēt valdības darbu. Lai gan es teiktu, ka pētījums ir nevis par valdības darbu, bet - sabiedrības attieksmi un atbildību. Citiem vārdiem sakot – tas drīzāk nav par krekliem, bet par sirdsapziņu.

Aplūkojot pētījuma rezultātus, ar skumju nopūtu jāatzīst, ka sabiedrība nemainīgi uztver valdību kā kaut ko no pašas nošķirtu: tie ir "viņi", kuru lēmumus "mēs" nespējam ietekmēt. Lai gan 48% aptaujāto norāda, ka politiku lēmumus visefektīvāk var ietekmēt ar piedalīšanos vēlēšanās, vienlaikus iepriekšējā jautājumā 59% aptaujāto atzinuši, ka iedzīvotāji nekādi nevar ietekmēt lēmumus.

Lai gan vēlēšanas nebūt nav vienīgā iespēja, kā ietekmēt politiku lēmumus, tomēr tāda patiesi ir visiem Latvijas pilsoņiem. Gribētos, lai šī iespēja gan tiktu novērtēta, gan ar pienākuma sajūtu arī izmantota. Jo, ja vēlētajiem nemaz nepievērš uzmanību partiju programmām, viedokļiem un to kandidātu spējām priekšlikumus iedzīvināt, tad nereti var rasties sajūta, ka pašu ievēlētie atbild ar līdzīgu neieinteresētību.

Otrs jautājums, kas liek aizdomāties, ir par faktoru, kurš spētu palielināt iedzīvotāju uzticību valsts pārvaldes institūcijām. Visbiežāk tiek minēta algu un pensiju paaugstināšana (44%). Tad seko tādi atbilde varianti kā korupcijas (40%) un birokrātisko šķēršļu (38%) mazināšana. Ja aptaujātie algu un pensiju palielinājumu uzskata par rezultātu sekmīgai valdības ilgtermiņa politikai, kas vērsta uz augstāku labklājību, vienlaikus samazinot nelietderīgus tēriņus un izskaužot nodokļu nemaksāšanu, tad doma ir saprotama un atbalstāma. Savukārt, ja aptaujātie ar šo atbildi ir domājuši īstermiņa ieguvumu – tūlītēju algu un pensiju paaugstinājumu, neraizējoties, vai atbilstoši pieaugusi budžeta ienākumu puse, tad tā ir jau trekno gadu plaukumā pieredzētā domāšana - "pēc mums kaut vai ūdensplūdi" režīmā. Tas ir arī signāls vēlēšanu kandidātiem, kas liek solīt, cik spēj, bet par solījumu izpildīšanas reālajām iespējām neraizējoties.

Protams, nevar prasīt, lai ikviens balsotājs būtu liels speciālists ekonomikā, tomēr uz politiku solījumiem būtu jāraugās kritiskāk – mēģinot saprast, cik konkrētais uzstādījums reāli sasniegams, bet cits (varbūt ar labiem nodomiem) grautu tautsaimniecības stabilos pamatus.

Iedzīvotāju vērtējumos par nodokļiem diemžēl iezīmējas samērā liela nesaprašana par to, kā tad top budžets un kādas ir tā iespējas, piemēram, jautājumā par iespējamajiem nodokļu grozījumiem ar vislielāko pienesumu Latvijas budžetam visbiežāk tiek minēti tādi, kas iedzīvotājus skars īpaši maz. Ja domu izdomājam līdz galam, tad tas vienlaikus nozīmē arī to, ka no šādiem grozījumiem liels pienesums valsts budžetā nerastos – 33% respondentu norāda ostu nodevas ieviešanu, 30% - akcīzes nodokļa tabakai paaugstināšanu, 29% - uzņēmumu valdes locekļu nodokļa ieviešanu. Tas sakrīt arī ar citos pētījumos „nolasāmo” - teju puse iedzīvotāju akceptē nodokļu nemaksāšanu un kopumā visnotaļ atbalsta ēnu ekonomikas klātesamību. Atliek vien secināt, ka reizē nevar gribēt budžetā ar paaugstinātu akcīzi tabakai iekasēt vairāk nodokļu, ja paši labprāt izvēlas iegādāties kontrabandas precis.

„DNB Latvijas barometra” pētījums, kā redzams, šoreiz mani rosinājis mūs pašus, atvainojiet, mazliet ķert pretrunās - kamēr būsim vienaldzīgi pret pašu ievēlēto politiku piedāvājuma kvalitāti, tikmēr arī valdība jutīsies tikpat distancēta no sabiedrības, un optimisma un gandarījuma pilnas atbildes par valdības darbu diez vai gaidāmas.

Valdis Birkavs, LR Ministru prezidents no 1993. līdz 1994. gadam

Latvijas iedzīvotāju attieksme pret valdību jau gadiem ilgi ir ciklona ietekmē. Ciklona lomu spēlē notikumi, kuri ne vienmēr ir saistīti ar valdības darbu. Manuprāt, aiz negatīvā vērtējuma slēpjas vēl joprojām dominējošā nedrošība par nākotni, ko pastiprina valdības kļūdas, neizdarība vai iecerētās (un vajadzīgās) reformas. Izmaiņas imigrācijas likumā, gāzes tirgus gaidāmā liberalizācija, jezga ap būvniecības likumu, eiro ieviešana u.tml. lietas rada irracionālas bailes par dzīves līmeņa pasliktināšanos. Valdība ir atsvešinājusī no sevis arī biznesa sabiedrību, jo ministri un ierēdņi bailēs no apsūdzības korupcijā (vai aizdomām par to) nav spējīgi normāli komunicēt ar to un nav spējīgi pieņemt uzņēmējdarbībai nepieciešamos lēmumus. Tā dēvētā ekonomiskā izrāviena politika prasa pilnīgi citu pieeju, bet faktiski paveiktais vai iecerētais mazina biznesa iespējas un investoru interesi. Virkne lēmumu ir tiešā pretrunā ar deklarēto politiku (mikrouzņēmumu nodokļa palielināšana, termiņuzturēšanās atļauju kvotēšana u.c.). Lēnīgā, neizlēmīgā un nepamānāmā izrāviena politika rada stagnācijas iespaidu, un ļaudis jau sen ironizē par visstraujāko izaugsmi Eiropā. Pat Latvijai draudzīgi noskaņotie ārzemju uzņēmēji un investori ir izbrīnīti un pārsteigti par ierēdņu nespēju un nevēlēšanos pieņemt lēmumus. Rezumējot var teikt, ka labie rādītāji iedzīvotāju noskaņojumu ietekmē minimāli un valdības reitingu būtiski neuzlabo. Ekonomiskā izrāviena politika dos rezultātus tikai tad, ja šīs laika posmā tiks realizēts nopietns pasākumu komplekss, kurš ilgtermiņā paliks nemainīgs un netiks pakļauts īslaicīgām politiskām kaprīzēm.

Jaunākā „DNB Latvijas barometra” pētījuma otrajā daļā iedzīvotāji tika lūgti izteikt savu viedokli ne tikai par valdības darbu, bet arī valsts pārvaldes darbību kopumā, iespējām ietekmēt politiskus un nodokļiem. Jautājumi ir diezgan aktuāli, jo aptaujas laikā norisinājās jaunās valdības izvirzīšanas process. Aptaujātie, atbildot uz jautājumiem, varēja izteikt savas vēlmes jaunajai valdībai. Lūgti norādīt, kas valsts pārvaldes jomā būtu jādara, lai palielinātu uzticību tās institūcijām, aptaujātie visbiežāk atzīmējuši, ka nepieciešams paaugstināt algas un pensijas (44%). Protams, tas ir ikviena cilvēka viens no pamata ekonomiskajiem eksistences jautājumiem, bet kādēļ pēc 20 gadiem tirgus ekonomikā mēs risinājumus joprojām gaidām no valsts un valdības - ne nosacījumu veidošanu, ne nodokļu administrēšanu, ne privātā sektora uzraudzību, bet tieši paaugstināšanu. Tas ir jautājums, kas prasa atsevišķus pētījumus! Salīdzinoši bieži atzīmēti arī tādi faktori kā korupcijas un birokrātisko šķēršļu mazināšana, politiku solījumu izpildes kontrole – tādām viedoklim jau var piekrist. Piekritīšu arī respondentu viedoklim, ka starp svarīgākajiem jaunās valdības veidošanas kritērijiem ir jābūt ministru profesionālismam nozarē, kā arī skaidrai vīzijai un idejas attīstībai – šos kritērijus aptaujātie atzīmējuši visbiežāk. Diemžēl lielākā daļa aptaujāto uzskata, ka nav iespējams ietekmēt lēmumus, kas tiek pieņemti valdībā (59%). Tas saskan arī ar viedokli par iespējām ietekmēt politiku pieņemtos lēmumos – 30% aptaujāto uzskata, ka to nav iespējams izdarīt. Tikmēr 48% aptaujāto uzskata, ka politiku pieņemtos lēmumus var ietekmēt, piedaloties vēlēšanās (balsojot), kas ir demokrātiskas sabiedrības pastāvēšanas pamatā. Tiesa, jāreķinās, ka mūsu demokrātija ir vēl salīdzinoši jauna.

Valts Kalniņš, sabiedriskās politikas centra „PROVIDUS” pētnieks

Mazliet nenopietni aplūkojot „DNB Latvijas barometra” pētījuma rezultātus, uzmanību piesaistīja vienā no grafikiem redzamais - 0,1% respondentu pilnībā uzticas valsts institūcijām. Ja izlase ir 1000 respondentu, šādi atbildējis viens cilvēks. Būtu interesanti redzēt viņa demogrāfiskos parametrus, kādus mēdz fiksēt aptaujās, jo tik netipisks ir šis viedoklis. Tikmēr atbildes uz jautājumu par to, kas būtu jādara, lai iedzīvotāji vairāk uzticētos mūsu valsts pārvaldes institūcijām, liecina par to, cik nesatricināmi ir sabiedrības priekšstati: valsts uzdevums ir nodrošināt (vai vismaz veicināt) ienākumu pieaugumu, un valsts vairāk vai mazāk ir korumpēta. Minētās atbildes ļauj droši apgalvot, ka straujš sabiedrības uzticības pieaugums nav gaidāms arī nākotnē. Var arī droši prognozēt, ka lielākoties algas palielināsies lēni, jo labklājība kopumā gandrīz ikvienā valstī „nāk lēni”, ja vien netiek atrastas, teiksim, milzu naftas iegulas, no kurām gūtais „ienākums” netiek izsaimniekots. Arī korupcijas līmeņa radikālam kritumam Latvijā nav objektīvu priekšnoteikumu, - korupcijas apkarotāji lielākoties bijuši aizņemti ar savstarpējām ķildām, un politiskajā dienas kārtībā neviltotā vēlme mazināt korupciju, šķiet, nonākusi kaut kur otrajā vai trešajā plānā. Turklāt zemai uzticībai un korupcijai ir raksturīgi sevi savstarpēji stiprināt. Jo vairāk korupcijas, jo mazāk uzticamies. Un otrādi – jo mazāk uzticamies, jo lielāks kārdinājums pašam par sevi parūpēties, kaut vai negodīgi.

Iveta Reinholde, Latvijas Universitātes Politikas zinātnes nodaļas vadītāja un asociētā profesore

Latvijā solījumi mazināt birokrātiju un korupciju ir bijuši „solījums” gandrīz vai visās valdības deklarācijas pēdējos piecpadsmit gadus. Aptaujāto atbildes pētījumā, ko nepieciešams darīt, lai iedzīvotāji uzticētos valsts pārvaldes institūcijām, var būt sava veida špikeris politiskajām partijām pirms gaidāmajām 2014.gada vēlēšanām.

Fakts, ka gandrīz puse respondentu uzskata, ka, lai augtu uzticība valsts pārvaldes institūcijām, ir nepieciešams palielināt algas un pensijas, vedina domāt, ka, iespējams, tiek gaidīta lielāka valsts iejaukšanās ekonomiskos procesos. Taču valdība nerada naudu - tā tikai pārdala naudu, kas ir samaksāta nodokļos.

Savukārt dominējošais viedoklis par to, ka ministriem ir jābūt nozares profesionāļiem un ar skaidru vīziju un idejām, norāda uz to, ka, lai valdības veidošanas procesā atrastu profesionāļus, politiskajām partijām ilgtermiņā ir jādomā par lielāku biedru skaitu un pārstāvniecību.

Juris Rozenvalds, Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Politikas zinātnes nodaļas profesors

Iedzīvotāju vērtējumi par valdības darbu liecina, ka viņi to uztver, pirmkārt, no sava un savu ģimeņu materiālā stāvokļa viedokļa. Par to liecina algu un pensiju paaugstināšanas izvirzīšana pirmajā vietā to faktoru vidū, kuri nosaka viņu attieksmi pret valdības darbu. Attiecībā ar varas struktūrām respondenti ir tendēti aplūkot sevi kā valdības darbības objektus, mazāku uzmanību piešķirot jomām, kur sabiedrības aktivitāte un tās locekļu izpratne par pārvaldi spēlē nozīmīgu lomu. Par to liecina arī tas, ka, vaicāti, kādi varētu būt galvenie iemesli, kādēļ Latvijas sabiedrība jau ilgāku laiku valdības darbu vērtē kritiski, visbiežāk aptaujātie atzīmējuši, ka ministri vairāk nodarbojas ar politiskām intrigām, nevis darbu valdībā (50%), un neesot skaidrības par valdības darba mērķiem, plāniem valsts attīstībai (48%). Salīdzinoši bieži aptaujātie arī atzīmējuši, ka valdība slikti komunicē ar sabiedrību un neprasmīgi skaidro savus lēmumus (41%), kā arī slikti strādā (36%). Pretēji tam respondenti daudz mazāku uzmanību piešķir tām jomām, kur sabiedrības locekļu spēju pilnveidošana un izpratnes pieaugums varētu nākotnē mazināt

iepriekšminēto negatīvo tendenču ietekmi, piemēram, tikai 16% respondentu piekrīt, ka valdības darba negatīvais vērtējums ir saistīts ar iedzīvotāju vājo informētību par politiku, un tikai 15% respondentu saskata cēloni vispārēji pesimistiskā attieksmē. Turklāt nevar nepieminēt, ka 59% respondentu uzskata, ka iedzīvotājiem nav nekādas ietekmes uz valdības darbu.

Vēlos arī atzīmēt kraso neatbilstību starp Latvijā dominējošo valdības veidošanas praksi, par pamatu ņemot ministru posteņu sadali atbilstoši to politiskai ietekmei valdošajā koalīcijā, un respondentu pārliecinošā vairākuma viedokli, ka ministriem ir jābūt attiecīgās nozares profesionāļiem (65%). Ņemot vērā, ka tikai 29% respondentu uzskata, ka valdībā ir jābūt ar cilvēkiem ar pieredzi politikā, bet 19% norāda, ka par „kabineta” locekļiem jāklūst cilvēkiem, kuri nekad nav bijuši pie varas, var prognozēt, ka tuvākajā laikā augstā neapmierinātības pakāpe ar valdības darbu saglabāsies. It īpaši, ņemot vērā to, ka pašreizējās tendences Latvijas ekonomikā neļauj cerēt uz Latvijas iedzīvotāju nospiedošā vairākuma materiālā stāvokļa krasu uzlabošanos.

Klāvs Sedlenieks, sociālantropologs, Rīgas Stradiņa universitātes lektors

Valdības vērtējumā iezīmējas vairākas interesantas un dažkārt pat biedējošas iezīmes. Liela daļa aptaujāto atzīmējuši, ka viņi vairāk uzticētos valdībai, ja tā palielinātu algas un pensijas (44%), samazinātu korupciju (40%) un birokrātiskos šķēršļus (38%). Tā kā valdības darbu „DNB Latvijas barometra” vēsturē aptaujātie nekad nav vērtējuši augstāk par -34 punktiem (2013. gada janvārī), ir skaidrs, ka valdība lielākoties tiek uzskatīta par tādu, kas nedara pietiekoši daudz, lai administratīvi (nevis strukturāli) mazinātu nabadzību. Turklāt aptaujātie uzskata, ka valdība ir korumpēta un valsts iestāžu darbs ir nevajadzīgi birokratizēts. Tomēr interesanti, ka 6% aptaujāto ir nelabojami anarhisti, jo uzskata, ka nekas viņiem neliktu uzticēties valsts institūcijām. Vēl problemātiskāka situācija ir attiecībā uz iespējām ietekmēt valdības darbu - 59% aptaujāto ir pārliecināti, ka viņiem nav nekādu iespēju ietekmēt politiku pieņemtos lēmumos. Turklāt 30% aptaujāto uzskata, ka vispār nav tāda mehānisma, kas ļautu viņiem ietekmēt tos. Tikmēr 48% aptaujāto domā, ka labākais veids, kā ietekmēt politiku pieņemtos lēmumos, ir balsošana vēlēšanās. Tiesa, kombinācijā ar plaši izplatīto uzskatu, ka lēmumus ietekmēt nav iespējams (59%), vēlēšanu efektivitātes vērtējums šķiet nožēlojami zems. Tas nozīmē, ka vēlēšanas, kas ir visspēcīgākais mehānisms politiku ietekmēšanai, Latvijas iedzīvotāju acīs ir gandrīz vai bezjēdzīgas. Tā ir ļoti nopietna problēma, jo liecina par pilsoņu pilnīgu bezspēcības sajūtu attiecībā uz politiku pieņemtajiem lēmumiem. Tikmēr 25% aptaujāto uzskata, ka neviena no piedāvātajām nodokļu izmaiņām neuzlabos iedzīvotāju stāvokli, bet 26% aptaujāto uzskata, ka neviens no jaunajiem nodokļiem nedos būtisku pienesumu valsts budžetā.

Jāteic, ka, kopumā izvērtējot iegūtos datus, iespējams uzzīmēt visai nepievilcīgu ainu, kurā iedzīvotāji ir izteikti pesimisti attiecībā uz valdības darba rezultātu ietekmi uz sabiedrības un valsts labklājību, kur valdības lēmumi tiek saistīti ar korupciju un politiskām rotaļām un kur iedzīvotāji nesaskata gandrīz nekādas iespējas ietekmēt to, ko dara politiķi. Šāds viedokļu kopums liecina par valsts legimitātes krīzi. Tomēr tas nenozīmē, ka ir nenovēršama leģitīmiskās „revolucionārās situācijas” izveidošanās. Ļoti iespējams, ka iedzīvotāji par spīti šādi izteikti pesimistiskai attieksmei pret valsti vienlaikus nebūt neuzskata, ka viņi paši vēlētos uzņemties atbildību par notiekošo valstī, jo viņi nesaskata lielu saikni starp to, ko valdība dara, un savām ikdienas perspektīvām. Šādu viedokli varētu raksturot kā valstisku vienaldzību.

Ojārs Skudra, Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Komunikācijas studiju nodaļas asociētais profesors

Jāteic, ka aptauja un respondenti ignorē Latvijas ekonomikas „atrašanos” Eiropas Savienībā un eirozonā. Respondentu atbildes liecina, ka tiek gaidīts, lai valdība kaut ko „iedod”, pārdalot budžeta līdzekļus, nevis lai rada apstākļus labākam pašu darbam. Sociālo partneru - uzņēmēju un arodbiedrību loma valdības darba ietekmēšanā un novērtēšanā pilnībā neparādās. Valdību nevērtē saistībā ar masveida ekonomisko emigrāciju uz Rietumeiropu, kas nevar neietekmēt tās darbu un valsts ekonomiku kopumā.

Valdības kritika ir pamatota attiecībā uz komunikāciju, sociālo nevienlīdzību un nabadzību. Turklāt, no šāda skatpunkta lūkojoties, jāteic, ka visām Latvijas valdībām nav bijusi ne „vīzija”, ne stratēģija. Latvijas tirgus ekonomikas un demokrātijas kvalitāte ir ilglaicīgu procesu rezultāts, bet valstī, kurā nav vidēja termiņa plānošanas (finanses, investīcijas) un nav politiskās izglītības (kā Vācijā), nav pamata cerēt uz nopietniem uzlabojumiem tuvākajos pāris gados. Tas rada augsni populismam un postpadomju nostalgijai, uz kuru pamata Latvija var pārvērsties par vēl vienu „Rīgas Dinamo”. Politikā un biznesā ir milzīgs līderu deficīts – ja ar to saprot problēmu risināšanas kompetenci, inovācijas, spēju konkurēt un veidot ilglaicīgas koalīcijas.

Pēteris Strautiņš, DNB bankas ekonomikas eksperts

Latviešiem raksturīgo mīlestību pret konkrēto un praktisko var labi redzēt aptaujāto atbildēs par to, kas varētu palielināt uzticēšanos valsts pārvaldei. Pirmajā vietā ir algu un pensiju paaugstināšana. Te varētu piebilst, ka lielāko daļu algas valsts nekādi nenosaka, jo vairums ekonomiski aktīvie iedzīvotāji strādā privātajā sektorā. Algu palielināšana sabiedriskajā sektorā, pirmkārt, ir atkarīga nevis no politiku vēlmes to darīt, bet no iespējām. Pensijas valsts neapšaubāmi maksā, bet valstij lēmumus

par to līmeni vajadzētu pieņemt pēc iespējas retāk. Ir jāizveido sistēma, saskaņā ar ko pensijas tiek regulāri paaugstinātas atbilstoši cenu un algu izmaiņām, un tas jau tiek darīts. Par politiska tirgus objektu šo tēmu noteikti nedrīkst padarīt. Taču iepriecina, ka ar nelielu atkāpienu atbilstošu rangā seko tādi mērķi kā korupcijas un birokrātisko šķēršļu mazināšana, kas tiešām sniedz fundamentālas atbildes par iespējām celt dzīves līmeni.

Par ministru kandidātu vēlamajām īpašībām runājot, visbiežāk respondenti atzīmējuši, ka ministriem jābūt spēcīgiem nozares profesionāļiem (65%). Šie vārdi it kā ir nepārprotami, bet tos var saprast ļoti dažādi attiecībā uz dažādām ministrijām. Ir vairākas ministrijas, kuras varētu dēvēt par „sistēmas” ministrijām, tas ir, tās pārvalda pakalpojumu nozares ar lielu skaitu sabiedriskajā sektorā strādājošo. Tādas, pirmkārt, ir Izglītības un zinātnes ministrija un Veselības ministrija. Ja šajās nozarēs par ministru kļūst „sistēmas” cilvēks pat ar vislabākajiem nodomiem, viņam var būt grūti uz to paskatīties objektīvi. Tāpēc domāju, ka īpaši jau šādās jomās par ministriem vismaz dažkārt varētu kļūt cilvēki, kuri ir nevis nozares, bet augsta līmeņa politikas profesionāļi ar dziļu izpratni par valsts vispārējiem mērķiem un labu pārvaldīšanas prasmi.

Ieva Strode, tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra „SKDS” sociālo un politisko projektu direktore

Lai gan aptauja sākās uzreiz pēc valdības demisijas, kas nebija plānots, vairāki jautājumi skar arī izveidojušos situāciju.

Jautājums gan tika uzdots par situāciju pēc 12.Saeimas vēlēšanām, bet decembrī sabiedrībā valdošos uzskatus par jaunās valdības izveides kritērijiem var attiecināt arī uz 2014.janvārī veidojamo valdību: iedzīvotāji vēlas, lai valdībā būtu cilvēki ar pieredzi politikā (29%), nevis tādi, kuri nav bijuši pie varas (19%); mierīgi un nosvērti (13%), nevis aizrautīgi un dedzīgi (9%). Pirmajās vietās aptaujātie nepārprotami izvirzījuši ministru profesionalitāti attiecīgajā nozarē (65%), skaidru vīziju un idejas (56%), un nevainojama reputāciju (44%).

Netieši par iedzīvotāju ekspektācijām liecina arī pašu sabiedrības pārstāvju skaidrojums, kāpēc vairākums cilvēku valdības darbu vērtē kritiski. Izplatītākais skaidrojums ir saistīts ar priekšstatu, ka ministri vairāk nodarbojas ar intrigām, nevis darbu valdībā (50%), un gandrīz tikpat bieži ir pārmesta neskaidrība par valdības darba mērķiem un plāniem (48%). 41% aptaujāto uzskata, ka valdība slikti komunicē ar sabiedrību un neprasmīgi skaidro savus lēmumus (41%), bet 36% aptaujāto uzskata, ka tā arī slikti strādā. Tikmēr ar politiķiem nesaistītus iemeslus (iedzīvotāju intereses trūkumu par politiku, sabiedrībā valdošo negatīvo noskaņojumu, aizdomas pret jebkuru valsts varas iestādi, masu informācijas līdzekļu saturu u.c.) par atbilstošiem skaidrojumiem aptaujātie uzskata daudz retāk. Savukārt par priekšnoteikumu, lai vairāk uzticētos valsts pārvaldes institūcijām, visbiežāk aptaujātie atzina, ka algu un pensiju palielināšanu (44%) un korupcijas mazināšanu (40%). Tikmēr izglītotu cilvēku aktīvāka iesaiste sabiedrības dzīvē atzīmēta daudz retāk (12%). Arī citi pētījuma dati liecina, ka aptaujātie ir skeptiski noskaņoti par sabiedrības līdzdalību un tās lomu valstī - tikai 3% aptaujāto uzskata, ka iedzīvotāji „pilnīgi” var ietekmēt valdības lēmumus, bet 31% - ka „daļēji” var.

Jāpiebilst, ka, lai arī aptaujātie norāda, ka būtu jāsamazina korupcija valstī, vaicāti par politiķu lēmumu ietekmēšanas mehānismiem, tikai neliela daļa aptaujāto uzskata, ka viens no efektīvākajiem veidiem ir samaksāt politiķiem par „pareiziem” lēmumiem (5%) vai izmantot personisko pazīšanas (5%). Pat komunikācija sociālos tīklos un iesaistīšanās partijās tiek biežāk atzīta par efektīviem veidiem (6% un 11%). Tikmēr visbiežāk aptaujātie atzīmējuši piedalīšanos vēlēšanās (48%) un piketos vai demonstrācijās (31%). Ar ko arī var apsveikt.

Valters Ščerbinskis, Dr. hist., Rīgas Stradiņa universitātes Eiropas studiju fakultātes docents

Aplūkojot iedzīvotāju vērtējumus ekonomiskajiem un sociālajiem jautājumiem, jāteic, ka sabiedrībā ir tendence parādīties ļoti piesardzīgam optimismam. Neapšaubāmi iepriekšējo gadu dramatisks notikums ir atstājuši nopietnas pēdas sabiedrības attieksmē pret valdību, un līdz ar to visdrīzāk nav iespējams sagaidīt strauju, nekritisku atbalsta pieaugumu tās veidotajai politikai.

Jaunākā „DNB Latvijas barometra” pētījuma rezultāti par valdības veidošanas procesu atklāj nepārprotamu iedzīvotāju orientāciju uz attīstību (būtiskākie nosacījumi jaunas valdības veidošanā - profesionāli ministri ar skaidru darbības vīziju). Tajā pašā laikā nozīmīgs ir arī politiķu reputācijas jautājums. Tas liecina par to, ka godīgums un lēmumu pieņemšanas caurskatāmība iedzīvotāju acīs joprojām ir būtiski nosacījumi valdības izveidē.

Relatīvi neliela iedzīvotāju daļa valdībā vēlētos redzēt „jaunas sejas” (19%). Tikmēr ievērojami vairāk aptaujāto uzskata, ka politiķiem ir nepieciešama pieredze politikā (29%). Vai varam izdarīt secinājumu, ka Latvijas politikas tradīcija - teju pirms katrām vēlēšanām - ir ieraudzīt priekšvēlēšanu cīņā jaunus vai „pārkārtojušos” vecos politiķus? Neskatoties uz to, ka patlaban šķiet, ka Latvijas iedzīvotāji pirms vēlēšanām atkal saņems jaunu un izbijušu veco politiķu skanīgos solījumus, pētījums liek domāt, ka atbalsts politisko partiju jaunrades procesam sabiedrībā varētu samazināties.

„DNB Latvijas barometra” Nr.65 aptaujas tehniskā informācija

PĒTĪJUMA VEICĒJS	Pētījumu centrs SKDS
ĢENERĀLAIS KOPUMS	Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem
PLĀNOTĀS IZLASES APJOMS	1000 respondenti
SASNIEGTĀS IZLASES APJOMS	1000 respondenti
IZLASES METODE	Stratificētā nejaušā izlase
STRATIFIKĀCIJAS PAZĪMES	Administratīvi teritoriālā
APTAUJAS VEIKŠANAS METODE	Tiešās intervijas respondentu dzīves vietās
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visi Latvijas reģioni (123 izlases punkti)
APTAUJAS VEIKŠANAS LAIKS	No 30.11.2013. līdz 15.12.2013.

SASNIEGTĀS IZLASES SALĪDZINĀJUMS AR IEDZĪVOTĀJU STATISTIKU

	Respondentu skaits izlasē (%) pirms svēršanas	Respondentu skaits izlasē (%) pēc svēršanas	LR IeM PMLP Iedz. reģ. dati uz 21.01.2013.
KOPĀ	100.0	100.0	100.0
REĢIONS			
Rīga	32.4	31.7	31.7
Pierīga	17.3	17.8	17.8
Vidzeme	10.1	10.2	10.2
Kurzeme	12.7	13.1	13.1
Zemgale	13.2	12.3	12.3
Latgale	14.3	14.9	14.9
DZIMUMS			
Vīrieši	41.8	47.4	47.4
Sievietes	58.2	52.6	52.6
TAUTĪBA			
Latvieši	63.2	58.2	58.2
Citi	36.8	41.8	41.8
VECUMS			
18 - 24 g.v.	11.7	12.8	12.8
25 - 34 g.v.	19.3	20.3	20.3
35 - 44 g.v.	17.4	18.6	18.6
45 - 54 g.v.	22.4	19.2	19.2
55 – 74 g.v.	29.2	29.2	29.2
STATUSS			
Strādājošie	61.8	62.0	
Nestrādājošie	38.2	38.0	
IZGLĪTĪBA			
Pamata	11.5	12.0	
Vidējā, vidējā profesionālā	59.0	59.7	
Augstākā	29.5	28.3	
PILSONĪBA			
LR pilsoņi	85.9	83.9	
Respondenti bez LR pilsonības	14.1	16.1	

Dati tika svērti pēc pazīmēm: reģions, tautība, dzimums, vecums.

„DNB Latvijas barometra” Nr.65 aptaujā izmantotā anketa

I DAĻA - INDIKATORI

N1. Vai, Jūsaprāt, situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?

Pareizā	1
Nepareizā	2
Grūti pateikt/ NA	8

N2. Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...

Pilnībā apmierināts	1
Drīzāk apmierināts	2
Drīzāk neapmierināts	3
Pilnībā neapmierināts	4
Grūti pateikt/ NA	8

N3. Kā Jūs novērtētu pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

Ļoti labs	1
Drīzāk labs	2
Viduvējs	3
Drīzāk slikts	4
Ļoti slikts	5
Grūti pateikt/ NA	8

N4. Vai, Jūsaprāt, Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā uzlabojas, nemainās vai arī pasliktinās?

Uzlabojas	1
Pasliktinās	2
Nemainās	3
Grūti pateikt/ NA	8

N5. Domājot par Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Ievērojami uzlabojies	1
Nedaudz uzlabojies	2
Nebūs mainījies	3
Drīzāk pasliktinājies	4
Ievērojami pasliktinājies	5
Grūti pateikt/ NA	8

N6. Kā Jūs novērtētu savu/ savas ģimenes pašreizējo finansiālo stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

Ļoti labs	1
Drīzāk labs	2
Viduvējs	3
Drīzāk slikts	4
Ļoti slikts	5
Grūti pateikt/ NA	8

N7. Domājot par Jūsu un Jūsu ģimenes materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Ievērojami uzlabojies	1
Nedaudz uzlabojies	2
Nebūs mainījies	3
Drīzāk pasliktinājies	4
Ievērojami pasliktinājies	5
Grūti pateikt/ NA	8

N8. Kādas, Jūsaprāt, šobrīd kopumā ir iespējas Latvijā atrast labu darbu? Vai, Jūsaprāt, tās ir...

Ļoti labas	1
Drīzāk labas	2
Viduvējas	3
Drīzāk sliktas	4
Ļoti sliktas	5
Grūti pateikt/ NA	8

II DAĻA – VALDĪBAS DARBS

K1. Kas no šajā sarakstā minētā būtu jādara, lai Jūs vairāk uzticētos mūsu valsts pārvaldes institūcijām?
(Izsniegt kartīti K1! Izvēlēties līdz trīs atbildēm!)

Birokrātisko šķēršļu mazināšana visās jomās	1
Uzmanīgāka sabiedrības viedokļa uzklaušanās	2
Plašāka pieņemto lēmumu skaidrošana	3
Algu un pensiju paaugstināšana	4
Korupcijas mazināšanās	5
Varas atņemšana oligarhiem	6
Politiku solījumu izpildes kontrole	7
Mērķtiecīgs politiku darbs, lai atveseļotu Latvijas ekonomisko situāciju	8
Plānveidīga, mērķtiecīga un prognozējama politiku darbība	9
Izglītotu cilvēku aktīvāka iesaistīšanās sabiedrības dzīvē	10
Es jau tagad pilnīgi uzticos valsts institūcijām	11
Nedomāju, ka kaut kas man varētu likt uzticēties valsts institūcijām	12
Nezinu/ NA	98

K2. Kā zināms, pēc 2014.gadā notiks 12.Saeimas vēlēšanas, pēc kurām tiks veidota jauna valdība. Kādi, Jūsaprāt, būtu jābūt jaunajai valdībai? Lūdzu, miniet 3 galvenās īpašības/ raksturojumus!
(Izsniegt kartīti K2! Atzīmēt līdz 3 atbilžu variantiem!)

Ar skaidru vīziju un idejām	1
Cilvēki, kuri nav bijuši pie varas	2
Ar pieredzi politikā	3
Ar nevainojamu reputāciju	4
Aizrautīga un dedzīga	5
Mierīga un nosvērta	6
Ar stingru latvisku pozīciju	7
Ministriem jābūt spēcīgiem attiecīgās nozares profesionāļiem	8
Cits (norādīt, kas!).....	9
Grūti pateikt/NA	98

K3. Vai, Jūsaprāt, iedzīvotāji var ietekmēt lēmumus, kas tiek pieņemti valdībā?

Pilnīgi	1
Daļēji	2
Nemaz	3
Grūti pateikt/NA	8

K4. Kādā veidā, Jūsaprāt, iedzīvotāji var visefektīvāk ietekmēt politiku lēmumus?
(Izsniegt kartīti K4! Atzīmēt līdz 3 atbilžu variantiem!)

Piedaloties vēlēšanās (balsojot)	1
Iestājoties partijās	2
Ar masu mediju starpniecību	3
Piedaloties sabiedrisko organizāciju darbā	4
Ar lobistu palīdzību	5
Parakstot petīcijas	6
Piketējot, rīkojot demonstrācijas	7
Komunicējot ar politiķiem sociālajos tīklos	8
Izmantojot personisko pazīšanos	9
Samaksājot politiķiem par „pareiziem” lēmumiem	10
Citā veidā (norādīt, kas!).....	11
Nekādā veidā nevar ietekmēt	12
Grūti pateikt/NA	98

K5. Kuras 3 no šīm nodokļu izmaiņām, Jūsaprāt, visvairāk (visjūtāmāk) uzlabos situāciju iedzīvotājiem?
(Izsniegt kartīti K5! Atzīmēt līdz 3 atbilžu variantiem!)

Valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes samazināšana darba ņēmēju pusē no 11% uz 10,5%	1
Valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes samazināšana darba devēju pusē no 24,09% uz 23,59%	2
Iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) atvieglojuma par apgādājamajām personām paaugstināšana no 80 uz 116 latiem	3
Neapliekamā minimuma paaugstināšana no 45 līdz 53 latiem	4
Minimālās mēneša darba algas paaugstināšana no 200 līdz 225 latiem	5
Neviens no šiem neuzlabos iedzīvotāju situāciju	6
Grūti pateikt/NA	8

K6. Kuras 3 no šīm nodokļu izmaiņām, Jūsaprāt, dos vislielāko pienesumu Latvijas budžetam?
(Izsniegt kartīti K6! Atzīmēt līdz 3 atbilžu variantiem!)

Akcīzes nodokļa tabakai paaugstināšana	1
Akcīzes nodokļa auto gāzei paaugstināšana	2
Nodokļa ieviešana nepienācīgi uzturētiem valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem un noteiktajos termiņos nepabeigtām būvēm	3
Dabas resursu nodokļa atsevišķām pozīcijām paaugstināšana (piem., iepakojumiem, nolietotiem transportlīdzekļiem)	4
Ostu nodevas ieviešana	5
Subsidētās elektroenerģijas nodokļa ieviešana	6
Uzņēmumu valdes locekļu nodokļa ieviešana	7
Neviens no šiem nedos būtisku pienesumu Latvijas budžetam	8
Grūti pateikt/NA	98

K7. Kā liecina pētījumi, pēdējos gados Latvijas sabiedrība valdības darbu ievērojami biežāk vērtē kritiski, nevis atzinīgi. Tam ir minēti vairāki izskaidrojumi, daļa no kuriem ir minēti šajā kartītē *(Izsniegt kartīti K7!)*. Sakiet, lūdzu, kas, Jūsaprāt, ir 3 galvenie iemesli, kāpēc sabiedrības vairākums valdības darbu vērtē kritiski?
(Atzīmēt līdz 3 atbilžu variantiem!)

Valdība slikti strādā	1
Valdība slikti komunicē ar sabiedrību, neprasmīgi skaidro savus lēmumus	2
Politiku darbu sabiedrība vispār vērtē diezgan kritiski	3
Nav skaidrības par valdības darba mērķiem, plāniem valsts attīstībai	4
Iedzīvotāji ir vāji informēti par politiku	5
Ministri vairāk nodarbojas ar politiskām intrigām, nevis darbu valdībā	6
Iedzīvotāji savās nedienās grib vainot kādu citu, nevis sevi	7
Iedzīvotāji pārāk daudz gaida no valsts	8
Cilvēki vispār ir negatīvi, pesimistiski noskaņoti	9
Masu informācijas līdzekļi vairāk stāsta par sliktu, nevis labo valdības darbā	10
Cilvēki nezina, kā ir citur, nespēj salīdzināt ar situāciju citās valstīs	11
Mūsu sabiedrība ar aizdomām izturas pret jebkuru valsts varas iestādi	12
Cits iemesls <i>(norādīt, kāds!)</i>	13
Grūti pateikt/NA	98

Papildu informācija:

Teika Lapsa

DNB bankas sabiedrisko attiecību vadītāja

Tel. 29161561

E-pasts: teika.lapsa@dnb.lv